

MARTTI LUTHER

Rukouksen kuulemisesta ja häiden riemusta

Ja mies katseli häntä ääneti saadakseen tietää, oliko Herra antanut hänen matkansa onnistua vai ei (1 Moos. 24:21) Palvelija mykistyi katsellessaan tytön nopeutta ja joutuisuutta, olihan tämä niin altis ja virkeä ystävällisesti tekemään palvelusta hänelle ja kameleille. Heti virisikin hänen mielessään luottamus siihen, että hänen rukouksensa oli kuultu, mikä herätti hänessä ihastusta ja hämmennystä: Olisiko tässä nyt morsian? Hän ajatteli, että varmaan hän se on, kun hän vielä niin akkiarvaamatta ilmaantuu, aivan odottamatta.

Tämä kaikki tähtää siihen, että saisimme entistä enemmän lohdutusta rukousten kuulemiseen, koska Jumala antaa meille enemmän kuin odotamme ja anomme. Enhän minäkään milloinkaan ajatellut, että evankeliumi leviäisi niin laajalle ja niin lyhyessä ajassa. Näin on jo nyt tapahtunut Jumalan suunnattomasta armosta. En mitään tällaista osannut uneksiakaan silloin, kun aloin saarnata. Tämähän on mykistyttävää ja ihmeteltävää ja sen pitäisi vahvistaa meitä luottamuksessamme Jumalan suunnattomaan hyvyteen. Ei palvelijakaan enää ole työstä empi-

vällä mielellä: hän on varma siitä, että tyttö on tuleva morsian. Nyt hän jo miettii vanhempien puheille menemistä ja työlle hän ilmaisee ajatuksensa ja matkansa tarkoituksen. — — —

Tätä kaikkea (viittaa välissä olevaan kuvaukseen koristautumiseen häitä varten, toim.) esitetään tässä meille teeskentelijöitä vastaan, jotta pysyisimme keskitiellä. Jumala ei tahdo, että tuollaista pidettäisiin halpana, vaan sitä, että häitä pidettäisiin kunniallisessa nuorison kehottamiseksi kunnialliseen avioliittoon vastoin kaikenlaista saastaa ja irtosuhteita. Tästä syystä Pyhä Henki on tahtonut suosittaa kirjoittaa tästä kohtuullisesta ja kunniallisesta juhlallisuudesta, joka munkkien silmin näyttää yllisyydeltä. Tällä tavoinhan hän todistaa, että hän hyväksyy häiden koreuden, kestityksen ja hilpeuden, nimenomaan avioliiton lopullisen päämäärän tähden, joka on jälkeläisten tuottaminen ja kasvattaminen, kotitalouden, yhteiskunnan ja Kirkon edistäminen.

Kirjasta Ensimmäisen Mooseksen kirjan selitys 18-24, Hämeenlinna 2005, s. 431, 433. Suomennos Heikki Koskenniemi. Otsikko toimituksen.

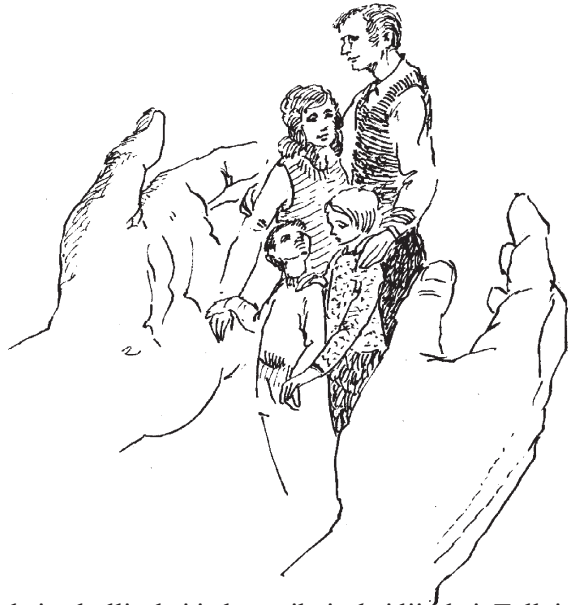
Jumalan sana on seurakunnan oikeuksien tae

Yhteiskunnassamme kuuluu huolestuttavia äänenpainoja. Jotkut halusivat tulkita uskonnonvapautta sillä tavoin, ettei seurakunta saisi pitää lapsia varsinaisina jäseninään. Johdonmukainen seuraus tästä olisi lapsikasteen kieltäminen. Toistaiseksi äärimmäiset kannanotot lienevät marginaali-ilmiöitä. Kuitenkin seurakunnan on hyvinä ja huonoina aikoina oltava selvillä siitä, että se on saanut oikeutensa käyttää sanaa ja sakramentteja Jumalalta.

Jumalan sana opettaa kastamaan kaikkia kansoja, pieniä ja suuria. Jokainen ihminen, niin pieni lapsi kuin aikuinenkin, on luonnostaan syntinen ja tarvitsee syntien anteeksiantamusta. Jokaiselle ihmiselle on Kristus myös sovitustyössään hankkinut armon. Tämän armon osallisuuteen kristillisessä seurakunnassa tulee saattaa myös pienet lapset. Tämä tapahtuu kasteessa, uudestisyntymisen pesossa. Tämän jo kasteessa saadun armon varassa jokainen seurakunnan jäsen pienimmästä suurimpaan elää. Iloitsemme Jumalan armoteosta: *“Kun Jumalan, meidän vapahtajamme, hyvyys ja ihmisrakkaus ilmestyi, pelasti hän meidät, ei vanhurskaudessa tekemiemme tekojen ansiosta, vaan laupeutensa mukaan uudestisyntymisen peson ja Pyhän Hengen uudistuksen kautta.”* (Tiit. 3:4,5)

Toinen aihepiiri, jossa yhteiskunnassamme näyttää olevan menossa suuri murros, koskee avioliittoa ja perhettä. Monet yhteiskunnalliset vaikuttajat pitävät syrjivänä sitä, että avioliitto ymmärretään miehen ja naisen väliseksi liitoksi ja vaativat homoseksuaalisten suhteiden hyväksymistä.

Se miten yhteiskunnallinen lainsäädäntö tässä kysymyksessä mahdollisesti muuttuu, ei ole kirkon päätettävissä. Sen sijaan kirkon oikeus ja velvollisuus on opettaa tässä asiassa oikein. Jumala on säätänyt avioliiton

miehen ja naisen väliseksi uskolliseksi ja lopunikäiseksi liitoksi. Tällaiselle liitolle hän myös antaa siunauksensa.

Seurakunnillamme on esivallan myöntämä oikeus vihkiä lailliseen avioliittoon. Tätä oikeutta käytämme mielellämme oikean järjestyksen mukaan. Tämä oikeus ei kuitenkaan ole rinnastettavissa sanan ja sakramenttien käyttämiseen. Seurakunta voi suostua monissa maissa käytössä olevaan järjestykseen, jonka mukaan laillinen avioliitto voidaan solmia vain maallisen viranomaisen edessä ja seurakunnat voivat siunata jo solmitun avioliiton.

Seurakunta sen sijaan ei voi suostua sellaiseen mahdolliseen vaatimukseen, että sen pitäisi vihkiä tai siunata samaa sukupuolta olevien yhteiselämää. Sen sijaan tehtävämme on edelleen opettaa avioliitosta Jumalan sanan mukaisesti, kehottaa avioliiton kunnialliseen solmimiseen ja rukoilla aviopuolisoiden yksimielisyyden ja kotien yhtenäisyyden puolesta.

Ajan muutoksen keskellä on horjumaton oikeutemme ja velvollisuutemme pitää kiinni armonvälineistä, jotka Jumala on autuudeksemme antanut. Niin tehdessämme tahdomme muistaa myös Jumalan sanaa: *"Minä kehoitan siis ennen kaikkea anomaan, rukoilemaan, pitämään esirukouksia ja kiittämään kaikkien ihmisten puolesta, kuningasten ja kaiken esivallan puolesta, että saisimme viettää rauhallista ja hiljaista elämää kaikessa jumalisuudessa ja kunniallisuudessa."* (1 Tim. 2:1,2) Samalla on muistettava myös apostolien opetusta: *"Enemmän tulee totella Jumalaa kuin ihmisiä."* (Apt. 5:29)

Kimmo Närhi

Avoliitto – Jumalan siunaama elämänmuoto

Yhteiskuntamme näyttää olevan hyvin suuren muutoksen kourissa. Muutos koskee käsitystä perheestä ja näin ollen hyvin monen ihmisen jokapäiväistä elämää. Aivan hiljattain olemme lukeneet lehdistä, että useimmat poliittiset puolueet suhtautuvat myötämielisesti samaa sukupuolta olevien vihkimiseen ja siihen, että samaa sukupuolta olevat parit voisivat adoptoida lapsia.

Tämä muutos ei ole tulossa yhteiskuntaamme tyhjistä. Vuosikymmenien aikana on Jumalan säätämän avioliiton kunnioitus vähentynyt. Se näkyy siinä, että hyvin monet elävät avosuhteessa ilman vihkimistä. Toiselta puolen se näkyy avioliittojen purkautumisena joko uskottomuuden myötä tai ilman nimenomaista syytä.

Näitä taustoja vastaan on mitä ajankohtaisinta tuoda esiin Raamatun opetus siitä, että avioliitto on Jumalan siunaama elämänmuoto miehen ja naisen välillä.

1. Jumalan säätämä julkinen asia

Jumala sääti avioliiton miehen ja vaimon välille jo paratiisissa. Hän sanoi: *“Mies luopukoon isästänsä ja äidistänsä ja liityköön vaimoonsa, ja he tulevat yhdeksi lihaksi.”* (1 Moos. 2:24) Tämä miehen ja vaimon välinen elämänyhteys on julkinen asia. Tämän osoittavat Raamatun lukuisat kuvaukset avioliittoon vihkimisestä.

Avioliittoon vihkiminen merkitsee sitä, että yhteiskunnassa julkisesti tiedetään, ketkä ovat avioliitossa keskenään. Tähän järjestykseen Jumalan sana opettaa suostumaan: *“Sillä tämä on Jumalan tahto, teidän pyhityksenne, että kartatte haureutta, että kukin teistä tietää ottaa oman vaimon pyhydessä ja kunniasa.”* (1 Tess. 4:3,4)

Avioliiton julkisuutta ja siihen liittyviä oikeudellisia seurauksia osoittaa myös Vapahtajan keskustelu kirjanoppineiden kanssa. He vetosivat siihen, että Mooseksen lain mukaan mies saattoi antaa vaimolle erokirjan, jos mies ei halunnut jatkaa avioliittoa vaimonsa kanssa. Avioliitolla oli siis julkisia seurauksia. Vapahtaja kuitenkin sanoi: *“Minkä siis Jumala on yhdistänyt, sitä älköön ihminen erottako.”* (Matt. 19:6) Vapahtaja siis opetti pitäytymään avioliiton julkiseen merkitykseen. Hän opetti myös, että Jumala on yhdistänyt puoliset toisiinsa eikä puolisoa ole lupa hylätä, jos tämä omasta puolestaan ei riko avioliittoa.

2. Vanhempien asema

Jo avioliiton säätämyksessä lausutaan, että miehen tulee luopua isästään ja äidistään sekä liittyä vaimoonsa. Kuinka tämä eroaminen sitten hyvässä järjestyksessä, pyhydessä ja kunniasa tapahtuu?

Apostoli Paavali puhui naimattomuuden hyvistä puolista ja sen jäl-

keen opetti: *“Jos joku arvelee tekevänsä väärin tytärtänsä kohtaan, joka on täydessä naima-iässä, ja jos kerran sen pitää tapahtua, niin tehköön, niinkuin tahtoo; ei hän syntiä tee: menkööt naimisiin.”* (1 Kor. 7:36) Avioliittoon menemisen tulee siis tapahtua yhteisymmärryksessä vanhempien kanssa. Tämä kuuluu neljännen käskyn piiriin. Uskovien nuorten on otettava asia huomioon siinäkin tapauksessa, että he ovat täysi-ikäisiä ja maallisessa mie-

lessä vapaita päättämään omista asioistaan.

C. F. W. Walther puhuu vakavia sanoja salaisista pyrkimyksistä mennä naimisiin: *“Mitä siis tekevät lapset, jotka vanhemmiltaan kysymättä kihlautuvat salaisesti ja jopa julkisesti avioituvat? He työntävät vanhempansa valtaistuimelta, jolle Jumala on heidät asettanut; he ryöstävät vanhemmiltaan itsensä; he ottavat vanhemmiltaan kunian, jonka Jumala on heille antanut.”*

(Toisen loppiaisen jälkeisen sunnuntain evankeliumisaarnasta)

Päinvastainen toiminta on oikein. Kihlautuminen ja avioituminen yhteismääräyksessä vanhempien kanssa ja heidän valtaansa kunnioittaen antaa elämään siunauksen. Vanhemmista eroaminen ei merkitse omavaltaisuutta tai kunnioituksen lakkaamista. Avioliiton solmimisen myötä lapsen asema muuttuu niin, että hän elää puolisonsa kanssa omassa kodissaan.

Vanhempien tulee käyttää valtaansa avioliiton siunausta kunnioittaen. Apostoli Paavali puhui naimattomuuden hyödystä erityisesti lopun aikojen ahdingon tähden. Naimattomuus myös soveltuu joillekin. Avioliitto säilyy kuitenkin Jumalan siunaamana elämänmuotona maailman loppuun saakka. Apostoli varoitti niistä, jotka kieltävät menemästä naimisiin (1 Tim. 4:3).

3. Avioliitto vai avosuhte?

Yllä olevat näkökohdat jo kertovat, että Jumala on tarkoittanut miehen ja vaimon suhteen julkiseksi ja pysyväksi. Julkisuus toteutuu avioliittoon vihittäessä. Siinä yhteydessä annetaan myös uskollisuuden lupaus. Käytännössä vihkimistä tavallisesti edeltää myös asian suunnittelu vanhempien kanssa.

Avosuhteen luonne on toisenlainen. Siinä halutaan ottaa yhteen meneminen omiin käsiin. Avosuhteen ajatukseen kuuluu myös se mahdollisuus, että suhde voidaan purkaa ilman suuria seurauksia. Näin avosuhte ei vastaa Jumalan sanan opetusta avioliitosta. Näistä syistä seurakunnan on johdonmukaisesti opetettava avioliittoon me-

nemisen arvoa ja siihen liittyvää Jumalan siunausta.

4. Avioliitto kuvaannollisessa mielessä Raamatussa

Sen lisäksi, että Raamattu opettaa avioliiton merkitystä sinänsä, se käyttää sitä myös kuvauksena Jumalan uskollisuudesta seurakuntaansa kohtaan. Näin on esimerkiksi Jes. 62:5:ssä: *“Niin kuin ylkä iloitsee morsiamesta, niin sinun Jumalasi iloitsee sinusta.”*

Vapahtajan rakkaus seurakuntaa kohtaan annetaan avioliitossa toteutuvan uhratuvan rakkauden esikuvaksi: *“Miehet, rakastakaa vaimojanne, niin kuin Kristuskin rakasti seurakuntaa ja antoi itsensä alttiiksi sen edestä.”* (Ef. 5:25)

Avioliittoon liittyy myös yksi kuvaus siitä, kuinka Jumala armahtaa ja rakastaa langennutta. Israelin kansa oli pääosin hylännyt Jumalan. Jumala käski profeetta Hoosean ottaa itselleen vaimoksi porton kuvaukseksi Israelin luopumuksesta. Jumala kutsui näin kansaa parannukseen ja lupasi jokaiselle katuvalle: *“Minä parannan teidän luopumuksenne, omasta halustani minä teitä rakastan.”* (Hoos. 14:5)

Näin Jumalan sana opettaa pitämään avioliiton kunniaassa. Muuttuvassa maailmassa ja maallisten voimien muuttaessa avioliittokäsitystä Jumalan säätämys ja siunaus säilyvät. Jumalan sanan kuvaukset avioliitosta ravitsevat myös sielun. Näidenkin kuvausten myötä hän puhuu uskon pääasiasta: Jumala on syntiselle armollinen ja jokainen uskova saa Kristuksen tähden omistaa syntien anteeksiantamuksen ja iankaikkisen elämän.

Kimmo Närhi

Penseydestä iankaikkiseen ylystykseen

Sillä tämän katoavaisen pitää pukeutuman katoamattomuuteen, ja tämän kuolevaisen pitää pukeutuman kuolemattomuuteen. Mutta kun tämä katoavainen pukeutuu katoamattomuuteen ja tämä kuolevainen pukeutuu kuolemattomuuteen, silloin toteutuu se sana, joka on kirjoitettu: "Kuolema on nieltä ja voitto saatu".

1 Kor. 15:53–54

Apostolisen uskontunnustuksen kolmannessa uskonkappaleessa lausutaan: "ja Pyhään Henkeen, yhden pyhän kristillisen seurakunnan, syntien anteeksisaamisen, ruumiin ylösnousemisen ja iankaikkisen elämän". Kristillinen kirkko on alusta alkaen tunnustanut Raamatun opetuksen ruumiin ylösnousemisesta keskeiseksi. Siksi on niin surullista, että eräs aikamme trendeistä on kristillisten opinkohtien kieltäminen, myös tämän opin. Useamman kerran olen huomannut, kuinka esimerkiksi kansankirkossa vaikuttavat henkilöt ovat hyökänneet apostolista uskontunnustusta vastaan; eräät sanovat uskontunnustuksen lausumisen tuottavan heille suunnatonta ahdistusta, koska siinä lausutaan asioita, joita nykyihmisen on mahdotonta uskoa. Ongelma ei ole kuitenkaan uusi; olihan ruumiin ylösnousemus juuri se oppi, jota Apostolien teoissa

mainitut kreikkalaiset filosofit ivasivat (Ap. t. 17:32). Varmasti olemme yhtä mieltä siitä, että tällainen puhe ja iva on jumalatonta, luonnollisesta ihmisestä kumpuavaa, eikä sillä ole mitään tekemistä kristillisen uskon kanssa. Mainitseehan Paavali kirjeessään Timoteukselle, kuinka Hymenaios ja Filetos olivat luopuneet kristillisestä uskosta, koska he olivat kieltäneet tulevan ruumiillisen ylösnousemuksen (1 Tim. 1:19–20).

Turmeltunut ruumiimme ja sen himot

Meidän on todellakin helppo nähdä räikeät harhaopit keskuudessamme tänä päivänä. Niitä ei tarvitse edes kummemmin etsiä vaan ne tulevat välttämättä luoksemme. Olemmeko me kristityt sitten kunnollisia, kun pakenemme tällaisen jumalattoman

puheen luota ja menemme kirkkoon tunnustamaan Jumalan ihmeellisiä tekoja? Kuinka sokeita me olemmekaan oman sydämemme pimeydelle! Kun kerta toisensa jälkeen tunnustat kirkossa uskosi ruumiin ylösnousemiseen muun seurakunnan kanssa, miten kaukana onkaan sydämesi Jumalasta! Eikö usein tämä tunnustus jää vain tyhjäksi lauseeksi huulillesi? Missä on se palo ja kiitollisuus, mikä Jumalan armotoiden pitäisi herättää meissä! Eikö se ole vasta suurta jumalattomuutta, että me, jotka olemme tunnustavia kristittyjä, toistamme sunnuntaista sunnuntaihin, jumalanpalveluksesta toiseen, Jumalan suuria tekoja, niin että suomme vain käy, mutta ajatuksemme ja sydämemme on täysin muualla?

Ongelmamme ei ole uusi, kun Adam ja Eva lankesivat syntiin, se vieraannutti koko ihmiskunnan, kaikki Adamin jälkeläiset, oikeasta Jumalan tuntemuksesta ja Jumalan yhteydestä. Läpi Vanhan testamentin huomaamme, kuinka Jumala osoittaa Israelille suuria pelastustekoja, mutta Israel niskuroi. Oman heikkoutemme keskellä voimme huomata Jumalan Israelilla omistaman sanan osuvan myös meihin: “Jumalalle kelpaava uhri on särjetty henki; särjettyä ja murtunutta sydäntä et sinä, Jumala, hylkää” (Ps. 51:17). Me kannamme Jumalalle suomme uhreja, mutta Hän haluaa ennen kaikkea särjetyn sydämen, joka riippuu Hänessä ja iloitsee Hänen pelastustöistään. Usein meidän sydämemme on kuitenkin kaukana tästä.

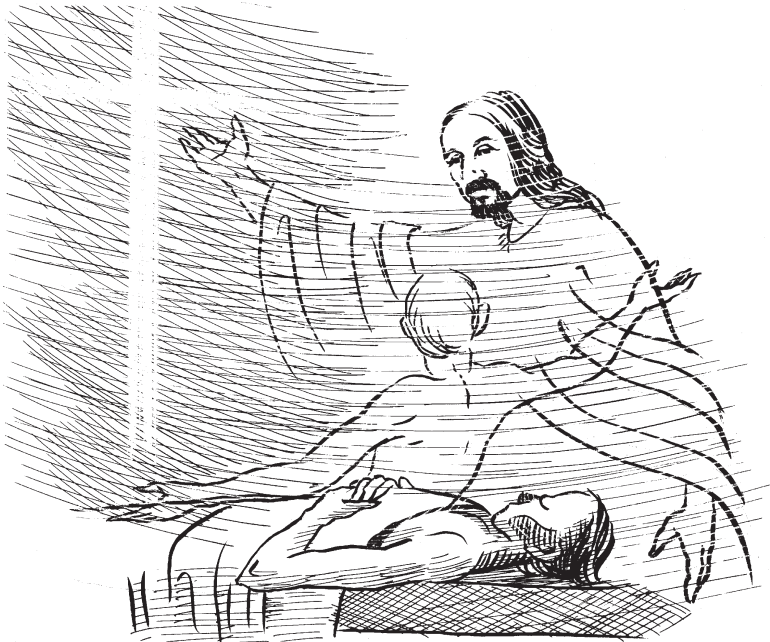
Mutta tänään on pääsiäinen, ilon päivä! Jumala ei jättänyt meitä oman sielumme pimeyteen vaan Hän lähetti Poikansa ihmiseksi, jotta tämä tekisi

tyhjäksi perkeleen ja Adamin teot. Kristus on voittanut kuolemallaan kuoleman vallat ja pääsiäisaamun ylösnousemus todistaa, että Isä Jumala on hyväksynyt Poikansa uhrin ja antanut koko maailmalle synneistä päätön: “Ja teidät, jotka olitte kuolleet rikoksiinne ja lihanne ympärileikkamattomuuteen, teidät hän teki eläviksi yhdessä hänen kanssaan, antaen meille anteeksi kaikki rikokset, ja pyyhki pois sen kirjoituksen säädöksineen, joka oli meitä vastaan ja oli meidän vastustajamme; sen hän otti meidän tieltämme pois ja naulitsi ristiin. Hän riisui aseet hallituksilta ja valloilta ja asetti heidät julkisen häpeän alaisiksi; hän sai heistä hänen kauttaan voiton riemun.” (Kol. 2:13–15). Jo Israel kuuli tästä sanomasta ja Vanhan liiton pyhät omistivat sen uskollaan pelastukseksi. Tänään meille julistetaan Jeesuksen voittoa! Nyt kun Kristus on murskannut käärmeen pään ja samalla kaikki helvetin vallat, syyttäjä ei voi meitä lainkaan tuomita, koska meidän Puolustajamme, Jumalan Poika, on vienyt häneltä vallan siihen. Tähän samaan hyvään sanomaan me voimme myös perustaa iankaikkisen elämän toivomme.

Ylösnousemusruumiimme ja tulevan maailman elämä

Hartaustekstissämme Paavali tuo tämän ilouutisen rinnalle yhden asian lisää eli ruumiin ylösnousemuksen. Paavalin selvä opetus on, että viimeisenä päivänä tämä meidän syntinen ja turmeltunut ruumiimme kirkastetaan, “katoavaisen pitää pukeutuman katoamattomuuteen”. Uusi ruumiimme on myös kuolematon: “tämän kuolevaisen

pitää pukeutuman kuolemattomuuteen”. Silloin meidän sydämemme palaa syvästi rakkaudesta Jumalaan eikä meillä ole enää mitään turmeltuneisuutemme tuomia esteistä, jotka saisivat ajatuksemme haparoimaan ylistäessämme Jumalan suuria pelastustekoja. Jeesuksen sovitustyön tähden meidät, valitut pyhät, on saatettu takaisin siihen tilaan, johon ihmiskunta luotiin.

Hartaustekstimme sanat: “Kuolema on nielty ja voitto saatu”, on totisinta totta, kun synti, joka toi mukanaan kuoleman, on poissa. Paavalin ajatus jatkuu seuraavissa jakeissa: “Kuolema, missä on sinun voitosi? Kuolema, missä on sinun otasi?” Mutta kuoleman ota on synti, ja synnin voima on laki. Mutta kiitos olkoon Jumalan, joka antaa meille voiton meidän Herramme Jeesuksen Kristuksen kautta!” (1 Kor. 15:55–57). Voitto on jo saavu-

tettu perkeleestä! Vaikka me olemme vielä itsessämme syntisiä, synti ei voi enää syyttää meitä, koska meidät on uskon kautta puettu Jeesuksen vanhurskauteen. Kuolemallakaan ei ole enää todellista valtaa meihin! Ja nyt saamme Jumalan omina lapsina odottaa innolla omaa ruumiin ylösnousemustamme, koska Kristuksen ylösnousemus todistaa myös, että sinä, joka olet Kristuksessa uskon kautta, nouset viimeisenä päivänä kirkastetussa ruumiissa haudastasi. Silloin Jumala saa vihdoin olla kaikki kaikessa ja tässä ajassa usein niin heikko suun että sydämen tunnustuksemme yhtyy pyhien suureen ylistykseen: “Hänelle, joka valtaistuimella istuu, ja Karitsalle ylistys ja kunnia ja kirkkaus ja valta aina ja iankaikkisesti!” (Ilm. 5:13).

Mika Bergman

Päätöshartaus Lahdessa 4.4.2010

Veljenä kanssamme — Jumalan oikealla puolella

Luterilainen n:o 7/1993, s. 174, 175.

Jeesuksen taivaaseen astumisen merkitys käy ilmi useista Raamatun kohdista, joissa sanotaan meille, että sen lopullinen päämäärä ei ollut vain autuaitten taivas, vaan myös Jumalan oikea puoli. Näistä lauseista käy ilmi, että Jumalan oikea puoli ei ole määrätty, rajoitettu paikka taivaassa, vaan Jumalan ääretön voima ja majesteetti, joka täyttää ja hallitsee kaikkea.

Apostoli Paavali kertoo meille Efesolaiskirjeessään, mikä tämä Jumalan oikea puoli on: “Jumala herätti hänet kuolleista ja asetti hänet oikealle puolellensa taivaissa, korkeammalle kaikkea hallitusta ja valtaa ja voimaa ja herrautta ja jokaista nimeä, mikä mainitaan, ei ainoastaan tässä maailmanajassa, vaan myös tulevassa. Ja kaikki hän on asettanut hänen jalkainsa alle ja antanut hänet kaiken pääksi seurakunnalle, joka on hänen ruumiinsa, hänen täyteytensä, joka kaikki kaikissa täyttää.” Ef. 1:20-23. Jeesus on jumalallisen luontonsa puolesta aina hallinnut kaikkea. Tämä valta annettiin myös hänen inhimilliselle luonnolleen, mutta alennuksen tilassa ollessaan hän ei aina ja täydellisesti käyttänyt sitä. Nyt korotuksen tilassa hän käyttää tätä valtaa myös inhimillisen luontonsa puolesta. Voisimme helposti ajatella: Koska Jeesus on astunut taivaaseen, hän on nyt kaukana meistä eikä olekaan enää veljemme. Mutta Luther oikein sanoo: “Jos Jeesus olisi jäänyt maan päälle näkyvään muotoon ihmisten pariin, ei hän olisi voinut niin paljon vaikuttaa. Eiväthän kaikki ihmiset olisi mahtuneet hänen ympärilleen häntä kuulemaan. Sen tähden hän on astunut sellaiseen olotilaan, jossa hän voi toimia kaikkien kanssa ja kaik-

kia hallita. Varo ajattelemasta, että hän on meistä joutunut kauaksi pois, vaan ajattele päinvastoin, että nyt hän on meitä lähellä.”

Luther korosti myös sitä tosiasiaa, että Jeesus on nyt korotuksen tilasakin meitä lähellä inhimillisenkin luontonsa puolesta. Reformoidut kirkot väittävät, että hän voi olla vain joko taivaassa tai maan päällä inhimillisen luontonsa puolesta. Mutta Luterilaisissa tunnustuskirjoissa Yksimielisyyden ohjeessa sanotaan aivan oikein: “Jos kielletään, että Jeesus on inhimillisen luontonsa puolesta läsnä, silloin riistetään kristityiltä heidän parhain lohdutuksensa. Sillä Jeesus on luvanut heille, ettei heidän tykönään ole oleva ainoastaan hänen pelkkä jumaluutensa, mikä meille kurjille syntisille on samaa kuin kuluttava tuli kuivalle sängelle, vaan tykönämme on hän, ihminen, joka on puhunut meille, joka omaksumassaan inhimillisessä luonnossa on saanut kokea kaikkea ahdistusta, joka myös sen tähden voi sääliä meitä ihmisiä, veljiänsä, joka tahtoo olla meidän tykönämme kaikessa hädässämme myös sen luontonsa puolesta, jonka mukaan hän on meidän veljemme ja me lihaa hänen lihastansa (Yks. ohje, suom. s. 547).

Saamme yhtyä laulun sanoihin:

“Jeesus itse veljeni! — se vasta onkin aivan ihme ihmeitten.

Ah, se usko on niin autuasta, joskin heikosti mä uskon sen.

Sama Jumala ja Isä taivaan mulla on kuin Jeesuksellakin.

Siinä runsas lohtu kaikkeen vai vaan, mitä siihen vielä pyytäisin?”

Siionin kannel 1961, 379:2,3.

R. E

Kristitty elämän koetuksissa,

toinen osa

Ja kuitenkin! Niin moni lukee tällaisia sanoja seuraten mukanaamme, mutta elämän koetuksissa ja vietyksissä osoittautuvatkin sellaisiksi, jotka oikeaa uskoa vailla ollen eivät kestäkään, vaan kulkevat kristitynkin nimeä kantaen laveata tietä — rakentumatta perustukselle. Oikein sanoo Luther: “Uskon voima ja vaikutus näkyy vasta kiusauksissa, uskon voittaessa synnin, kuoleman, perkeleen ja helvetin. Nämä eivät ole heikkoja vihollisia, ne pusertavat meistä hien, murtavat luumme ja tekevät taivaan ja maan meille liian ahtaiksi.” Mutta Jumalan sanaan perustuva usko voittaa kuitenkin kaikissa näissä. Se voittaa sentähden, että se omistaa tuon järkkymättömän kallion: Kristuksen. Niinpä on se ihminen, joka Kristukseen uskoo, turvattuna ajassa ja iankaikkisesti — turvattuna juuri ahdistuksen ja hädän kohdalla. Onneton on se ihminen, joka antaa uskonsa tukehtua tämän elämän huoliin ja murheisiin.

Juuri silloin, kun ahdistus ja hätä on käsillä, koettelee Herra uskoasi. Herra tutkii sitä, tahdotko ja tyydytkö hänen apuunsa vai turvaudutko toisiin hänet hyljäten. Näin kuuluu sana: “*Avuksesi huuda minua hätäpäivänäsi...*” Kyllä Herra tahtoo ja vaatii, että täällä käytetään kaikkia hänen sallimiaan keinoja ja välikappaleita elämäsi avuksi, mutta hän on kuitenkin se, jonka kädessä elämäsi on. Sen-

Luterilainen huhti-elokuu 1934

tähden hätäpäivänäsi — älä lankea Jumalaa soimaamaan, vaan avuksesi huuda häntä. Vai etkö tunne tai tahdo alistua hänen toimintatapaansa: “hän lyö ennen kuin parantaa, tappaa ennen kuin tekee eläväksi, syökee helvettiin, ennen kuin vie taivaaseen, antaa meidän joutua ahdistuksiin, joissa meitä hyvin hiotaan, ennen kuin hän meitä lohduttaa” (Luther)? — Varmaan useimmat lohduttomat ihmiset ovat hätäpäivänään uskonsa kieltäen paenneet, kun sen sijaan uskossa loppuun asti lujina pysyneet ovat ahdistusten keskelläkin voittaneet — voittaneet elävinä tai kuolleina, voittaneet terveinä tai sairaina, voittaneet murheellisina tai illoisina, köyhinä tai rikkaina, nälkäisinä tai kylläisinä, voittaneet ajassa tai vasta iankaikkisesti. He ovat kuitenkin voittaneet.

Heidän voittonsa salaisuutena ei ole se, että heidän ajallinen puutteensa tai murheensa olisi poisotettu. Jäihän Paavalinkin risti olemaan ja kuitenkin hän tyytyy ja kerskaa heikkoudestaan, 2 Kor. 12. Noitten uskollisten voiton salaisuus on siinä, että he juuri ristin-alaisina uskoivat Herraansa ja Vapah-

tajaansa tämän sanan mukaisesti: *“ja minä tahdon auttaa sinua”*. He avuksi huusivat Herraa ja hän auttoi. Varmasti auttoi. Siitä ei ole epäilystäkään. Sen tietää ja tuntee kristitty.

Kysyt ehkä: kuinka tämä oikein voi tapahtua? Näin se tapahtuu: Hätäpäivänäsi avuksesi huudat Herraa — auta Herra, minä hukun. Ja luonasi on siinä silmänräpäyksessä kallis Vapahatajasi enkeleineen. Heti hän on tarttunut ristiisi ja murheeseesi ja alkanut sitä kantaa. Hän kulkee vierelläsi. Sinä muistat ja näet hätääsi. Mutta mikä ihme! Sinä kestät. Sinä jaksat kulkea. Taakkasi ei olekaan enää sinun hartioillasi. Herra sitä kantaa ja tukee sinua uskollisuudellaan. Usko tyytyy tähän, kuten Lasarus rikkaan miehen oven edessä sairauteensa. Enkeli-saatossa hänen sielunsa pääsi Abrahamin helmaan. Uskoen Herran varmaan apuun kestä sinäkin uskollisena loppuun asti. Uskossasi olet voittanut. Voit lihan ja veren vavistessa ja kyyne-linkin yhtyä voittolauluun.

Sinä huomaat, kuinka vuoria siirtävä voima usko onkaan ja kuinka ehkä sinun uskosi on ollut tuskin mitään — monessa tapauksessa luuloteltua — suorastaan epäilystä ja epäuskoa. Sinä huomaat, että puute on ollut uskossasi — ei Jumalassa. Sinulle selviää, miten suuri asia ajassa ja iankaikkisesti on olla oikea kristitty — uskovainen. Kaikkien vaikeuksien ja onnettomuuksien kohdalla sopii tämänkin Lutherin sattuva sana: *“Pidä vain tarkka huoli siitä, että olet oikea kristitty ja näin oikeassa uskossa opit Jumalaa rukoukseen ja sydämessäsi huokamaan, äläkä sitten sure lapsestasi (hän puhuu siinä eräästä lapsia ja vanhempia kohtaavasta koetuksesta) tahi itses-*

täsi ja tiedä, että rukouksesi on kelvoinen ja että Jumala osaa kaiken asettaa paljoo paremmin kuin sinä voit käsittää tahi pyytää. Opi siis tästä lauseesta, Ps. 50:15, kuinka usko on jotakin suurta ja kuinka mieluinen uhri uskova sydän on Jumalalle.”

Sinä tunnustat omat voimasi mihinkään kelpaamattomiksi. Sinä lähdet oppimaan lapsenuskoa ja alat syntiesi tunnossa, mutta myös uskossa Lunastajaasi soperrella: *“Abba, rakas Isä”*. Sinä voit jo lasten lailla silmän vielä kyynelissäkin ollen hymyillä ja kiittää Jumalaa. *Olet löytänyt perustuksen aikaa ja iäisyyttä varten. Nyt uskot.*

Mutta me emme suinkaan ole tietämättömiä siitä, että tämä tie on lihalle ja verelle tuskaa, nöyrytystä ja pahennusta täysi. On helppo tästä puhua, mutta kuinka raskasta onkaan kunkin omalla kohdalla tuntee syntinsä, kantaa ja alistua ristiin — jollei Jumala näe hyväksi ottaa sitä pois. Mutta ilman tätä kiellät Jumalan ja palvelet epäjumalia, kun taas toiselta puolen kuuluu lohdutus: *“Jumala on uskollinen, joka ei salli teitä kiusattavan yli voimienne, vaan sallieensa kiusauksen hän valmistaa myös pääsönkin siitä, niin että voitte sen kestää”*, 1 Kor. 10:13b.

Niin myöskin kristitty avuksi huudettuansa Herraa ja varmana siitä, että hän on tahtonut auttaa ja myös auttanut, tunnustautuu omalta kohdaltaan vielä tähänkin sanaan: *“ja sinä olet kunnioitava minua”*. Poissa on kaikki katkeruus. Poissa kaikki soimaus. Poissa kaikki ylpeät luulot. Sinä ristinkin alla kunnioitat Jumalaa. Ja muistat lohdutukseksi, ettet ole tällä tiellä yksin. *“Sitä tietä käy publikaani: uhraa Jumalalle kiitosuhrin, mutta itsellensä*

omistaa synnin. Hän soimaa itseään ja ylistää Jumalaa; tekee itsensä häpeänalaiseksi ja korottaa totuuden yläpuolelleen. Ja tämä on tie; tätä tietä saatat tulla autuaaksi. Sillä siten tulee ihminen huomaamaan ja kokemaan Jumalan nimen, kuinka voimakas hän on auttamaan kaikkia, jotka häntä avuksensa huutavat.” (Luther)

“Kaikk’ Herra parhain toimittaa, / Sen tietää risti-kansa, / Myös silloinkin

*hän rakastaa, / kun kieltää lahjojansa.
/ Taivaaseen päin / hän saattaa näin /
me vaikka puutteessamme / tääll’ usein
valitamme.*

*Kaikk’ Herra parhain toimittaa, /
jos ottaa tahi antaa. / Hän tarpehemme
lahjoittaa / ja murheen meistä kantaa. /
Jos ottaapi / tai antaapi, / hänt’ aina
kiittäkäämme / ja tahtoons’ tyyty-
käämme.” (Vk 1886 228:1,2)*

A.A. W. (myöh. Uppala)

Kansankirkko menettää mainettansa

Vanhan Testamentin profeetat moittivat Israelia siitä, että se luopumuksellaan häpäisi Herran nimen pakanoiden silmissä. Kun nykyisin Suomen kansankirkko opettaa ja toimii vastoin Jumalan luomisjärjestyksiä ja käskyjä, sen olisi syytä tietää, mitä siitä sen ulkopuolella ajatellaan. Raamattu edellyttää pastoreilta, että heillä on hyvä maine ulkopuolella olevilta (1 Tim. 3:7).

Eräs ulkomainen ystäväni, jota ei ole kastettu kristillisen kirkon yhteyteen, kirjoitti suomen kielellä maamme kansankirkon tilasta seuraavasti: “Eikö kansankirkon johto lue Raamattua? Jopa minä tiedän mitä se sanoo k.o. (homo-) asiasta sekä myös naisten kielletystä toiminnasta kirkossa. Kansankirkon kanta on epärehellinen siinä mielessä, että jos se erottuu Raamatun opista, niin joka tapauksessa sen tulisi edes muuttaa nimensä... Voiko luterilainen kirkko olla Lutherin opin ulkopuolella?”

Paljon puhuva lausunto ei-kristityn suusta. Osoittakoon Jumalan sana autuuttavan voimansa hänelle huolimatta niistä, jotka Jumalan pyhää nimeä häpäisevät.

Epärehellisyys kyltti kirkon ovelta ja julkikuvassa viestittää sanaa “valheen isästä” (Joh. 8:44), mutta ei Totuuden Hengestä. Tunnetakoon Kristuksen Kirkko sen oikeiden tuntomerkkien mukaan “totuuden pylväänä ja perustuksena” (1 Tim. 3:15).

Markku Särelä

Kevään valossa

*Herrani,
 sinä vapautit minut turhista murheista.
 Veit minut aukealle paikalle ja näytit,
 mitä kaikkea hyvää olet valmistanut.
 Kiedoit yltäni kaikki itse haalimani kahleet,
 joihin vanha ihmiseni halusi pusertua.
 Päästit minut Jumalan lasten vapauteen,
 jossa "kaikki on sallittua, mutta kaikki
 ei ole hyödyksi".
 Näytit kirkkaasti valaistun tiesi,
 armosi ja rakkautesi,
 jotka ojennat minullekin.
 Opetat minua jättämään jokapäiväiset taakkani
 sinun käsiisi.
 Saan olla vapaa
 sekä synneistä että tämän elämän painolastista.
 Olet luvannut kantaa ne puolestani.*

*Pyrähdän lentoon kuin valon sulattama varpunen
 Tuuli nostaa minut korkeuksiin
 Saan olla kannateltavana
 eikä mikään paina*

Nimim. Pisara

Vesä

Luterilainen - Lastenosasto

KESÄ 2010

Kuningas Nebukadnessar ja Daniel sekä Danielin kolme ystävää

Pienoisevankeliumi

Pastorin kirje

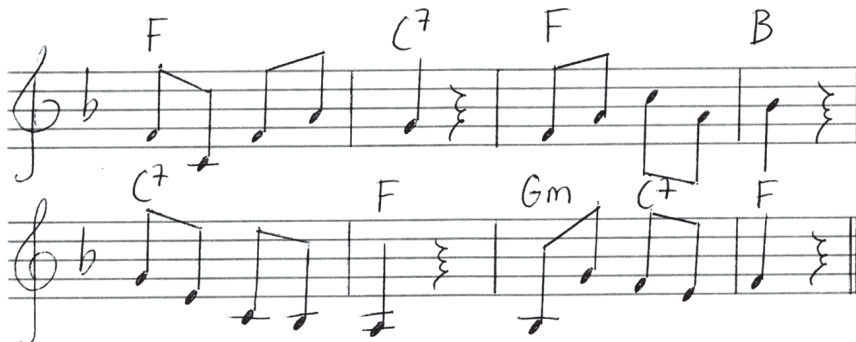
Sinulle voivat olla tutut seuraavat Jeesuksen sanat: ”Niin on Jumala maailmaa rakastanut, että hän antoi ainokaisen Poikansa, ettei yksikään, joka häneen uskoo, hukkuisi, vaan hänellä olisi iankaikkinen elämä.” (Joh. 3:16) Tätä Jeesuksen opetusta sanotaan välistä pienoisevankeliumiksi. Siinä Jeesus lyhyesti ilmoitti kaikkein tärkeimmän Jumalan sanan opetuksen. Jumala antoi Jeesuksen Vapahtajaksi sitä varten, että jokainen, sinäkin, uskoisit häneen ja saisit iankaikkisen elämän.

Jeesus sanoi nämä sanansa Nikodemukselle. Tämä oli korkea-arvoinen Israelin kansan jäsen. Useimmat hänen kaltaisensa vastustivat Jeesusta. Mutta kun Nikodemus oli kuullut Jeesuksen opetusta, hän oli tullut epäroivälle mielelle. Olisiko sittenkin niin, että Jeesus opettaa oikein?

Nikodemus rohkaisi mielensä ja meni yöllä Jeesuksen puheille. Siellä hän sai kuulla kaikkein tärkeimmän asian: Jumalan Poika on tullut maailmaan syntisiä pelastamaan. Uskossa Jeesukseen saa jokainen syntinsä anteeksi ja iankaikkisen elämän. Tämä syntien anteeksi-antamus on välttämätön asia jokaiselle. Niin sinä kuin jokainen muukin ihminen on rikkonut Jumalan käskyt ja tehnyt syntiä. Jeesus tuli maailmaan juuri syntisten tähden johdattamaan meidät iankaikkiseen elämään.

Tänäkin päivänä on niitä, jotka pitävät Jumalan sanaa ja Jeesuksen opetuksia tarpeettomina. Ole sinä kuitenkin niin kuin Nikodemus. Tule Jeesuksen luokse. Lue hänen sanaansa. Tule kuulemaan sitä jumalanpalvelukseen ja leireille. Kun kuulet Jumalan sanaa, opit hyvin monenlaisia asioita. Mutta pääasia on sanottuna siinä opetuksessa, jonka Jeesus sanoi Nikodemukselle. Ne sanat ovat tänäänkin voimassa. Se, joka Jeesukseen uskoo, on Jumalan rakas lapsi, saa nauttia Jumalan rauhaa ja olla matkalla taivaan kotiin. Usko siis Jumalan Poikaan, joka on sinunkin syntisi maksanut.

Kimmo Närhi

Kiitoslaulu

1. Taivaan isälle laulan iloiten.
Kaiken ohjaa Hän aina parhaiten.
2. Jeesukselle nyt kiitokseni soi.
Vapahtajani pelastuksen toi.
3. Pyhä Henki myös kiitoslaulun saa.
Kotiin kuljettaa tietä oikeaa.
4. Kiitän Jumalaa. Sainhan autuuden,
lahjan kalleimman, iankaikkisen.

Outi

Kiitoksen aihetta

Kyllä meillä onkin paljon kiitoksen aihetta! Outi on tehnyt laulun meidän kaikkein suurimmasta kiitoksen aiheestamme. Mitä muita kiitoksen aiheita sinulla on?

Usein nurisemme pienistä aivan turhanpäiväisistä asioista. Kun tarkkaan ajattelet sinulla on paljon kiitoksen aiheita jokapäiväisessä elämässä.

Oletko terve, onko sinulla koti, onko sinulla tarpeeksi ruokaa? Saatko käydä koulua? Kiitämme elämämme jokaisesta päivästä Taivaallista Isää ja opettelemme Outin tekemän laulun.

Tuula

Pojat kuninkaan hovissa

Pojat, joista Raamattu kertoo Danielin kirjassa, olivat juutalaisia. Jumala oli antanut heille paljon hyvyyttä. Tärkeintä oli, että he tunsivat elävän, rakastavan, kaikkivaltiaan Jumalan ja turvautuivat häneen. Heillä oli oikea opetus, jota he seurasivat: Vanhan Testamentin kirjoitukset, Jumalan ilmoitus. Heillä oli siis sama pyhä Raamattu luettavana kuin muillakin vanhan liiton uskovaissilla, jotka odottivat tulevaa Messiasta. Juutalaiset pojat opettelivat paljon Raamattua ulkoa esim. jonkun rabbin ohjaamina.

Näistä neljästä pojasta, jotka joutuivat kuninkaan hoviin, kerrotaan Danielin ensimmäisessä kirjassa näin:

“Joojakimin, Juudan kuninkaan, kolmantena hallitusvuotena tuli Nebukadnessar, Baabelin kuningas, Jerusalemin edustalle ja piiritti sitä.

Ja Herra antoi hänen käsiinsä Joojakimin, Juudan kuninkaan, sekä osan Jumalan huoneen astioita, ja hän vei ne Sinearin maahan, jumalansa huoneeseen. Ja hän vei astiat jumalansa aarekammioon.”

Sinearin maa on sama kuin Baabel. Kuningas Joojakimille kävi huonosti. Hän oli ollut kolme vuotta jo mahtavan Nebukadnessarin palvelijana, mutta alkoi sitten kapinoida tätä vastaan. Hänet vietiin vaskikahleisiin kytkettynä Baabeliin. Hän oli ollut kuningas, joka oli kapinoinut myös kaikkivaltiasta Jumalaa vastaan. Se oli suurin syy hänen onnettomuuteensa, joka tuli rangaistuksena hänen “kau-

histuksistaan” – näin Raamattu sanoo toisaalla.

Mutta entä sitten tuo toinen kuningas, Nebukadnessar? Eikö hän sitten ollut pakanakuningas, Jumalan vastustaja? Kyllä oli. Mutta odotettavissa oli ihmeellisiä tapahtumia hänen elämässään.

Nebukadnessar hallitsi Babyloniaa. Sillä alueella on tällä hetkellä kaksi valtiota Iran ja Irak. Etsipä kartasta. Hän oli siis mahtava kuningas 600-luvulla ennen Kristuksen syntymää. Hän oli yksinvaltiainen. Monet kansat joutuivat hänen valtaansa. Nyt hän oli, tultuaan Israelia piirittämästä, päättänyt ottaa sieltä sotavangeiksi nuoria miehiä, joista hän toivoi saavansa hyviä palvelijoita hoviinsa.

Näin Raamattu kertoo:

“Ja kuningas käski ylimmäisen hoviherransa Aspenaan tuoda israeli-

laisia poikia, jotka olivat kuninkaallista sukua tai ylimysperheistä, nuorukaisia, joissa ei ollut mitään virheitä ja jotka olivat kaunismuotoisia, jotka kykenivät käsittämään kaikkea viisautta, olivat terävä-älyisiä ja hyväoppisia ja jotka olisivat kelvollisia palvelemaan kuninkaan hovissa; heille hänen tuli opettaa kaldealaisten kirjoitusta ja kieltä.” Kaldea tarkoittaa Baabelia. Sitten kerrotaan: “Kuningas määräsi heille jokapäiväiseksi ravinnoksi ruokaa kuninkaan pöydästä ja viiniä, jota hän itse joi. Niin heitä oli kasvatettava kolme vuotta, ja niiden kuluttua heidän tuli astua kuninkaan palvelukseen. Heidän joukossaan olivat juutalaiset pojat Daniel, Hananja, Miisael ja Asarja.

Ja hoviherrain päällikkö pani heille nimet: Danielille hän pani nimen Beltsassar, Hananjalle nimen Sadrak, Miisaelille nimen Meesak ja Asarjalle nimen Abednego.” Mutta sitten hoviherrain päällikölle tuli ongelmia. Daniel, joka ehkä oli vanhin näistä neljästä, päätti lujasti olla saastuttamatta itseään kuninkaan pöydän ruualla ja viinillä, jota tämä joi. Sitten hän anoi hoviherrain päälliköltä, ettei hänen tarvitsisi itseään saastuttaa. Jumala salli Danielin saada suosion ja armon tämän edessä. Kuitenkin hoviherrojen päällikkö vielä sanoi Danielille: “Minä pelkään, että jos herrani, kuningas, joka on määrännyt teidän ruokanne ja juomanne, huomaa teidän kasvonne laimmiksi kuin muiden ikäistenne nuorukaisten, niin te saatatte minun pääni vaaraan kuninkaan edessä.”

Silloin Daniel sanoi katsastajalle, jonka hoviherrain päällikkö oli määrännyt pitämään silmällä Danielia, Hananjaa, Miisaelia ja Asarjaa:

“Koettele palvelijoitasi kymmenen päivää, ja annettakoon meille vihannesruokaa syödäksemme ja vettä juodaksemme. Sitten tarkastetkoon sinun edessäsi, miltä me näytämme ja miltä näyttävät ne nuorukaiset, jotka syövät kuninkaan pöydän ruokaa; ja tee sitten palvelijoillesi sen mukaan, mitä silloin havaitset.”

Ja hän kuuli heitä tässä asiassa ja koetteli heitä kymmenen päivää. Mutta kymmenen päivän kuluttua havaittiin heidät muodoltaan kauniimmiksi ja ruumiiltaan lihavamiksi kuin yksikään niistä nuorukaisista, jotka söivät kuninkaan pöydän ruokaa. Ja niin katsastaja jätti pois heille määrätyn ruuan ja heidän juotavansa viinin ja antoi heille vihannesruokaa.

Ja Jumala antoi näille neljälle nuorukaiselle taidon käsittää kaikki kirjoitukset ja kaiken viisauden; ja Daniel ymmärsi myös kaikkinaiset näyt ja unet. Kun sitten ne päivät olivat kuluineet, joiden jälkeen kuningas oli käskenyt tuoda heidät esiin, niin hoviherrain päällikkö toi heidät Nebukadnessarin eteen.

Kun nyt kuningas keskusteli heidän kanssaan, ei ollut heidän joukossansa yhtäkään Danielin, Hananjan, Miisaelin ja Asarjan vertaista. Niin he tulivat kuninkaan palvelijoiksi.

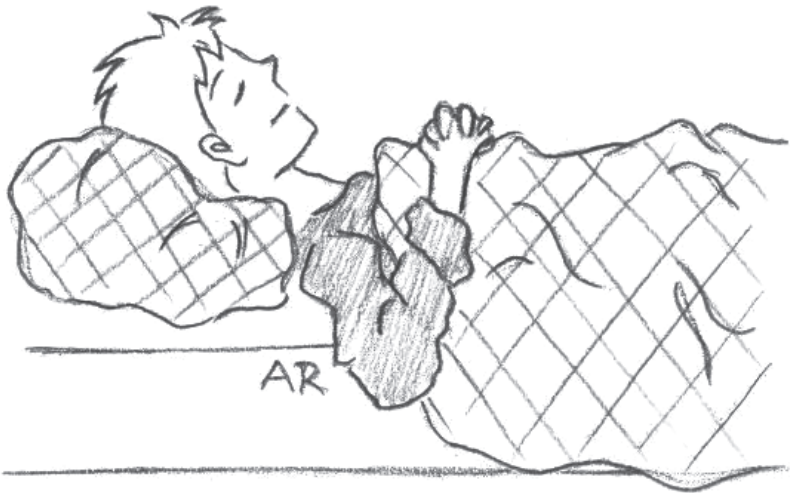
Ja kaikissa viisautta ja ymmärrystä vaativissa asioissa, joita kuningas heiltä kyseli, hän havaitsi heidät kymmentä vertaa etevämmiksi kuin kaikki tietäjät ja noidat, mitä koko hänen valtakunnassaan oli. Sitten tapahtui ihmeellisiä asioita, mutta niistä ensi kerralla.

Tehtävä1

Tässä kuvassa näet Vesan nukkumassa. Arvaa, missä hän uneksi olevansa!

- 5 pisteen vihje: Hän pelaa palloa kivojen kavereiden kanssa.
- 4 pisteen vihje: Aamulla hän on ollut mukana lipunnostossa.
- 3 pisteen vihje: Ennen ruokailua laulettiin ruokalaulu.
- 2 pisteen vihje: Vesa pääsi uimaan iltapäivällä Muhojärveen.
- 1 pisteen vihje: Illalla Vesa osallistui iltahartauteen ja iltaohjelmaan.

Vastaus:

Tervetuloa raamattuleirille Siitamajalle!

Lasten raamattuleiri pidetään 15. - 20.6.2010. Tulethan sinäkin mukaan. Leiristä Vesa viereisellä sivulla uneksii. Siellä tavataan vanhat ja uudet ystävät. Siellä leikitään ja lauletaan, urheillaan ja ulkoillaan. Siellä voit sitten myös miettiä, mitä Jasmin mahtoi nähdä nurmikolla.

Ja mikä parasta, siellä saamme olla Jeesuksen seurassa. Ohjaajien ja pasterin tunneilla puhutaan meidän parhaasta ystävästäme Jeesuksesta.

Saamme laulaa "Jeesus parhain ystäväni, jonk'ei ole vertaista..."

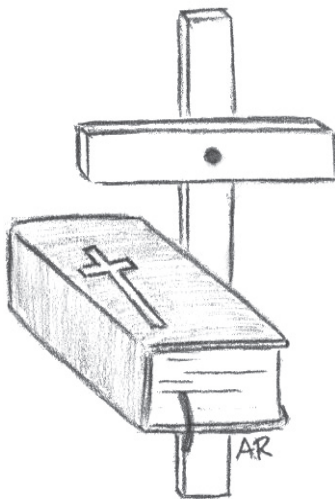
Tehtävä2

Jasmin katsoo jotakin iloisena ja ihmeissään. Mitä hän on tässä kuvassa juuri huomannut?

Vihje: Jasmin on raamattuleirillä menossa lipunnostoon ja hän huomaa nurmikolla jotakin. Mikä seuraavista se voisi olla

- Kottarainen
- Nokkonen
- Nokkosperhonen
- Apilan kukka

Vastaus: _____

“Minulle on annettu kaikki valta taivaassa ja maan päällä. Menkää siis ja tehkää kaikki kansat minun opetuslapsiksi, kastamalla heitä Isän ja Pojan ja Pyhän Hengen nimeen ja opettamalla heitä pitämään kaikki, mitä minä olen käskinnyt teidän pitää. Ja katso, minä olen teidän kanssanne joka päivä maailman loppuun asti.”

Helatorstai

Tiedätkö sinä, mikä juhlapäivä on helatorstai? Se on suuri kristillinen juhlapäivä ja silloin on vapautta koulusta. Tätä juhlaa vietetään 40 päivää pääsiäisen jälkeen. Muistat varmaan, että pääsiäistä vietetään Jeesuksen ylösnousemuksen muistoksi. Sen jälkeen Jeesus ilmestyi opetuslapsilleen useita kertoja. Mutta kun 40 päivää oli kulunut, Jeesus käski opetuslasten mennä korkealle vuorelle.

Kun opetuslapset tulivat vuorelle, he näkivät Jeesuksen ja kumarsivat hänen edessään ja rukoukivat häntä. Siinä tapaamisessa Jeesus antoi lähetyskäskyn ja siunasi opetuslapsensa. Lähetyskäsky koskee kaikkia kristittyjä kaikkina aikoina. Se on annettu myös meille. Opettele se ulkoa!

Apostolien tekojen alussa Luukas kertoo vielä näin: "Kun Jeesus oli tämän sanonut, kohotettiin hänet ylös heidän nähtensä, ja pilvi vei hänet pois heidän näkyvistään. Ja kun he katselivat taivaalle hänen mennessään, niin katso, heidän tykönänsä seisoivat kaksi miestä valkeissa vaatteissa; ja nämä sanoivat: "Galilean miehet, mitä te seisotte ja katsotte taivaalle? Tämä Jeesus, joka otettiin teiltä ylös taivaaseen, on tuleva samalla tavalla, kuin te näitte hänen taivaaseen menevän."

Helatorstaina me juhlimme siis Kristuksen taivaaseen astumista ja sitä Jeesuksen ihanaa lupautusta, että hän on kanssamme joka päivä maailman loppuun asti.

Tuula

Tunnustuspykälän muutos 1870 – tilaa tunnustukselle vai sekaoppisuuden voitto?

*Suomen Tunnustuksellisen Luterilaisen Kirkon teologipäivä,
Helsinki, 27.2.2010, pastori Kimmo Närhi*

Arvoisat teologipäivän osanottajat! Päivämme viimeisenä aiheena käsittelemme kysymystä, joka liittyy sekä kirkon historiaan yleisesti että erityisesti siihen, kuinka kirkossa on pitäydytty Raamatun sanaan ja tunnustuksen. Aiheenamme on Suomen evankelis-luterilaisen kirkon tunnustuspykälän muutos 1870. Muutos tehtiin kirkkolain muutokset yhteydessä 1869, ja se tuli voimaan 1.7.1870. Vaikka kysymys on historiallisesta asiasta, joka voidaan sijoittaa aikajanelle varsin tarkoin, on tällä asialla toisaalta taustansa kauempana historiassa ja toisaalta vaikutuksensa myös nykypäivänä.

Millaisesta muutoksesta oli kysymys? Muutos koski kirkkolain tärkeitä eli ensimmäistä pykälää, niin sanottua tunnustuspykälää. Se määrittelee sen opillisen perustan, jolla kirkko seisoo. Aiemman kirkkolain (1686) mukaan kirkossa tunnustetaan sitä uskoa ja oppia, joka on "perustettu" (ruots. *grundad*) Jumalan pyhässä sanassa ja "käsitetty" (ruots. *författad*) vanhan kirkon kolmessa pääuskontunnustuksessa ja luterilaisissa tunnustuskirjoissa 1500-luvul-

ta. 1500-luvun tunnustuskirjoista mainitaan ensimmäisenä Augsburgin tunnustus, mutta myös kaikkiin muihin tunnustuskirjoihin pitäydytään. Kirkkolaki 1686 mainitsi myös Upsalan kokouksen päätöksen vuodelta 1593. Tuossa päätöksessä kokoontuneet pastorit, piispat ja jotkut maallisen esivallan edustajat ilmaisivat pitäytyvänsä yksimielisesti Raamattuun perustuvaan luterilaiseen oppiin ja torjuvaan monenlaisten oppien esiintymisen.

Voimme esittää kysymyksen, miksi tällaisiin, siis ennen vuotta 1870 olleisiin käytäntöihin ja päätöksiin haluttiin saada muutosta. Jos kirkko tuolloin olisi halunnut pitäytyä yksimielisesti luterilaiseen oppiin, mitään muutosta ei olisi tarvinnut tehdä.

Muutos kuitenkin haluttiin tehdä. Tuloksena oli uusi tunnustuspykälä: "Suomen evankelis-luterilainen kirkko tunnustaa sitä kristillistä uskoa, joka, perustuen Jumalan pyhään sanaan, Vanhan ja Uuden Testamentin profetallisiin ja apostolisiin kirjoihin, on lausuttu julki vanhimman kirkon kolmessa pääuskontunnustuksessa sekä muuttamattomassa Augsburgin tunnustuksessa, ynnä muissa luterilaisen

kirkon niin sanottuun Sovintokirjaan otetuissa tunnustuskirjoissa, ja pitää tunnustuksen korkeimpana lakina sitä näissä tunnustuskirjoissa selvästi lausuttua järkähtämätöntä totuutta, että Jumalan pyhä sana on ainoa ohje, jonka mukaan kaikkea oppia kirkossa on tutkittava ja arvosteltava.”

Muutos edelliseen tunnustuspykälään oli siinä, että enää ei lausuttu tunnustettavan uskoa ja oppia vaan pelkästään uskoa. Laajasti ottaen uskon kuuluu oppikin. Juudan kirjeestä luemme: *“Rakkaani! Kun minulla on ollut harras halu kirjoittaa teille yhteisestä pelastuksestamme, tuli minulle pakko kirjoittaa ja kehoittaa teitä kilvoittelemaan sen uskon puolesta, joka kerta kaikkiaan on pyhille annettu.”* (Juuda 1:3) Kuitenkin se, että enää ei lausuttu tunnustettavan oppia, oli selvä muutos aiempaan verrattuna.

Oppi mainitaan siinä yhteydessä, että kaikkea oppia kirkossa on tutkittava ja arvosteltava Jumalan pyhän sanan mukaan. Pelkästään näin sanottuna asia on aivan oikein. Tämä ei kuitenkaan vuoden 1870 kirkkolain mukaisesti tarkoita sitä, että kirkko tunnustaisi Raamatussa ja tunnustuskirjoissa lausuttua oppia. Tämä kävi ilmi myös muutoksen perusteluissa niin kuin myöhemmin tulimme huomaamaan.

Kysymys, jota tänään erityisesti käsittelemme, koskee tunnustuspykälän muutoksen vaikutusta. Onko niin, että muutos antaa tilaa tunnustukselle niin, että luterilaisessa tunnustuksessa pysyvät ihmiset ja seurakunnat hyvin voivat pysyä kansankirkossa? Vai onko niin, että tunnustuspykälän muutos tarkoittaa sitä, että toisilleen erilaisetkin

opit saavat vapaasti esiintyä kirkossa, jolloin kyseessä ei enää ole tunnustukselle uskollinen, vaan sekaoppinen kirkko? Uskon, että nämä kysymykset ovat hyvin ratkaisevia, kun tarkastellaan sitä eroa, miten kansankirkon sisällä olevat konservatiivit ja tunnustukselliset luterilaiset seurakunnat opettavat kirkollisesta yhteydestä.

Tunnustuspykälän merkitystä on käsitelty myös kirjoituksessa Roininen, M. Kansankirkon tunnustus. Kirjassa Koetelkaa kaikki. Lahti. STLK. 1974.

Muutoksen taustatekijöitä

Palaamme vielä kysymykseen, miksi muutos haluttiin tehdä. Tämän ymmärtämiseksi on välttämätöntä luoda lyhyt katsaus aiempaan historiaan.

Valtiokirkollisuus

Ruotsiin, johon Suomikin kuului, tuli uskonpuhdistus 1500-luvulla. Kuten jo edellä huomasimme, uskonpuhdistus vakiintui siinä mielessä, että kirkko pitäytyi opetuksessaan Raamatun sanaan ja luterilaiseen oppiin.

Noihin aikoihin kirkko oli valtionkirkko. Kaikkien täytyi pakosta kuulua kirkkoon. Tämä johtaa kirkon luonteen vääristymiseen. Apostoli sanoo vakavan tosiasian: *“Usko ei ole joka miehen.”* (2 Tess. 3:2) Jos kirkkoon kuulumisesta tehdään pakon asia, seuraa tästä väistämättä, että kirkko ja seurakunta eivät enää ole uskon yhteisöjä. Tosin ei voida varmuudella sanoa, että minkään näkyvän seurakunnan kaikki jäsenrekisterissä olevat

henkilöt olisivat uskovia, sillä emme näe kristillistä seurakuntaa. Kuitenkin se, että kaikkien eli myös epäuskoisten on pakko kuulua kirkkoon, johtaa Jumalan sanan ja tunnustuksen vastaisen asioiden vaikutukseen kirkossa.

Valtiokirkollisuus merkitsi toisaalta myös sitä, että maallinen ja hengellinen hallintavalta sekoittuivat toisiinsa. Kirkossa käytettiin maallisia rangauksia. Maallinen esivalta käytti valtaa kirkollisissa asioissa. Maallisen ja hengellisen hallintavallan sekaantuminen vääristää kummankin toimintaa.

Rationalismi

Ajan kuluessa tuli uusia aatteita, erityisesti 1700-luvulla rationalismin myötä. Nämä ajatukset merkitsivät ihmisen järjen merkityksen korostamista ja toiselta puolen kritiikkiä Raamatun arvovaltaa kohtaan.

Kirkollinen elämä ainakin aiempi- na vuosisatoina oli yleiseltä ilmeeltään konservatiivista ja hitaasti muuttuvaa. Siksi valistuksen aatteet eivät saaneet nopeasti kovin näkyvää valta-asemaa.

Jopa nykyhetken ymmärtämisen kannalta on kuitenkin olennaista huomata se, että valtiokirkollisuuden tähden valistuksen vaikutteet jäivät kirkon sisälle. Kun ihmisen järjen merkitystä korostettiin, tuli kysymykseen myös vapaus uskoa niin kuin haluaa. Valtio-kirkollisissa oloissa tämä merkitsi kirkon sisäistä uskonnonvapautta eli sitä, että kirkon sisällä entistä avoimemmin tunnustettiin erilaisia oppeja. Uusien aatteiden kannattajat olivat kirkon jäseniä ja heillä oli vaikutusta.

Rationalististen ajatusten suoranaisen vaikutuksen lisäksi on pantava merkille se, että niiden jääminen kirkkoon mursi kirkon sisäistä yksimielisyyttä ja merkitsi tottumuksien rinnakkaiseloon. Yksimielisyys, jota Raamattu, tunnustuskirjat, Upsalan kokouksen päätös ja vuoden 1686 kirkkolaki korostavat, murtui. Tämä on erittäin tärkeä näkökohta myöhempien tapahtumien ja tämänkin hetken ilmiöiden ymmärtämisen kannalta.

Kirkolliset suuntaukset

Rationalismin ja maallistumisen vastapainoksi kirkon sisällä syntyi suuntauksia, ns. herätysliikkeitä. Ennen kirkkolain muutosta 1870 syntynsä saivat neljä suurta kirkollista suuntausta, nimittäin rukoilevaisuus, herännäisyys, lestadiolaisuus ja evankelisuus. Kukin suuntaus korosti kristillisen opin ja elämän henkilökohtaisuutta. Kukin suuntaus oli myös opiltaan ja kristillisen elämän asioiden korostamisessaan omaleimainen.

Voidaan sanoa, että suuntaukset toivat Jumalan sanan vakavuuden ja lohduttavuuden lähemmäksi tavallista ihmistä kuin järkeisopin kasvavan vaikutuksen alla ollut seurakuntaelämä ainakin paikoin teki. Tavallinen seurakuntaelämä tosin saattoi sisällöltään vaihdella paljonkin sen mukaan, millaista paikallisen pastorin opetus oli.

Kristillisen uskon omakohtaisuuden korostamisen lisäksi syntyneille liikkeille oli tyypillistä tiettyjen opin ja/tai elämän asioiden korostaminen siinä mielessä, että ne erosivat toisis-

taan selvästi. Liikkeiden välillä oli ja on opillisia eroja jopa niinkin perustavissa kysymyksissä kuin pelastusvarmuuden perustuksessa ja kasteen merkityksessä.

Eryityisesti 1800-luvulla Suomeen levisi luterilaiseen tunnustukseen arvostelevasti suhtautuva ns. beckiläisyys (saksalaisen professorin Johannes Tobias Beckin (1804-1878) mukaan nimetty suuntaus). Suuntaus sai kannatusta erityisesti monien herännäisyyteen lukeutuvien pastorien keskuudessa ja vaikutti siihen, että sitoutumista luterilaiseen oppiin haluttiin lieventää.

Vuoden 1870 kirkkolain muutoksen kannalta suuntausten merkittävä piirre on, että ne erilaisuudellaan vakiinnuttivat jo valistuksen myötä syntyneitä erilaisten oppien rinnakkaiseloja kirkon sisällä. Ne toisaalta toivat Jumalan sanan vakavuutta ja lohdutusta ihmisten kuultavaksi. Kuitenkaan ne eivät palautaneet opillisen yksimielisyyden periaatetta kirkolliseen elämään, vaan päinvastoin vakiinnuttivat jo vanhempaa perua olevaa tottumusta monenlaisten oppien rinnakkaiseloon. Joillekin suuntauksille oli tyypillistä, ei ainoastaan

keskinäinen erilaisuus, vaan myös itse oppia ja sen merkitystä arvosteleva henki. Piispa Erkki Kansanaho toteaa kokoavasti: “Tunnustuspykälän muotoon vaikuttivat aikakauden teologiset ja kirkolliset virtaukset lyöden niihin oman leimansa.” (Kansanaho E. Tunnustuskirjojen suomennokset. Julkaistu kirjan “Evangelisluterilaisen kirkon tunnustuskirjat. Jyväskylä. 1990” sivulla 8.)

Taustatekijöiden yhteisvaikutus

Yllä mainittujen taustatekijöiden vaikutuksesta 1800-luvun puolivälin tienoilla oli kansan keskuudessa kehittynyt jo monen sukupolven ajan tottumus erilaisten oppien olemassaoloon kirkossa. Paikallisella tasolla tämä saattoi suuremmissa seurakunnissa näkyä niin, että seurakunnan pastorit kaikkien tietien opettivat toisistaan poikkeavalla tavalla.

Luterilaisen opin kannalta toisilleen vastakkaisten oppien esiintymisen kirkon sisällä on aivan vieras, jopa mahdoton asia. Päättynyt, Augsburgin tunnustus lausuu VII uskonkohdassaan: “*Kristillisen seurakun-*

nan todelliseksi yhteydeksi näet riittää se, että siinä evankeliumi yksimielisesti, puhtaana käsityksen mukaan saarnataan ja sakramentit Jumalan asetuksen mukaisesti jaetaan.” Tämä yksimielisyys oli murtunut kansankirkossa jo kauan ennen kirkkolain muutosta 1870.

Syntynyt tilanne oli kirkkolain 1686 vastainen. Sen sisältämä velvoitus yksimieliseen pitäytymiseen raamatulliseen ja luterilaisessa tunnustuksessa ilmaistuun oppiin ei vastannut 1800-luvun todellisuutta. Monenlaisien oppien rinnakkaiselon vakiintuminen teki välttämättömäksi sen, että tunnustuspykälän velvoittavuutta lievennettiin.

Ehdotuksia uudeksi tunnustuspykäläksi

Ensimmäisiä askeleita kirkkolain uudistamiseksi otettiin jo pian uskonpuhdistuksen 300-vuotisjuhlan (1817) jälkeen. Arkkipiispa J. Tengström johti komiteaa kirkkolain uudistamiseksi. Tämä komitea ehdotti tunnustuspykälän säilyttämistä ennallaan. Olisi kuitenkin virhe ymmärtää tämä niin, että komitea olisi ollut tunnustuksellisella luterilaisella kannalla. Paremminkin halu säilyttää tunnustuspykälä ennallaan selittyy sillä, että yhteisesti hyväksyttävissä olevaa uutta sanamuotoa oli lähes mahdotonta löytää. Tämä johtuu yllä kuvatusta opillisesta moninaisuudesta. Tengströmin komitean työ ei johtanut kirkkolain muutokseen.

Nordströmin komitean ehdotus 1845

Konkreettisemmin uudistustyö eteni lainoppineen professorin J. J. Nordströmin johtaman komitean työn myö-

tä. Se sai ehdotuksensa valmiiksi 1845. Komitea ehdotti lausuttavaksi, että kirkko tunnustaa puhdasta evankelista oppia sellaisena kuin se on perustettuna Pyhässä Raamatussa ja esitetynä muuttamattomassa Augsburgin tunnustuksessa. Näin tunnustus pohjasta olisi jätetty pois kolme vanhan kirkon tunnustusta ja Augsburgin tunnustusta lukuun ottamatta muut 1500-luvulla syntyneet luterilaiset tunnustuskirjat.

Papisto vastusti hyvin laajana rintamana Nordströmin komitean ehdotusta. Vastustukseen yhtyivät monet herännäissuunnan edustajat. Myös Porvoon tuomiokapituli piti ehdotusta heikkona. Evankelisen liikkeen johtaja Fredrik Gabriel Hedberg esitti avoimen vastalauseen, koska ehdotus olisi merkinnyt tunnustus pohjan kaventamista. Hedbergin mukaan kaikki luterilaiset tunnustuskirjat tulee säilyttää kirkkolain ensimmäisessä pykälässä entiseen tapaan.

Schaumanin komitean ehdotus 1863

Nordströmin ehdotuksen osoit tauduttua toteutumiskelvottomaksi perustettiin jälleen uusi kirkkolakikomitea. Sen puheenjohtajaksi tuli professori ja myöhemmin Porvoon piispa F. L. Schauman. Hänen uskonopilliset käsityksensä olivat melko vapaamielisiä. Hän oli ehdottanut yhteistyötä eri tunnustuskuntien, mm. luterilaisten ja ortodoksien välille. Oli odotettavissa, että hänen johtamansa komitea tahtois lieventää sitoutumista luterilaiseen oppiin.

Aiempien kokemusten nojalla komitea ehdotti kaikkien luterilaisten

tunnustuskirjojen mainitsemista tunnustuspykälässä vuoden 1686 kirkkolain tapaan. Suuri ero oli kuitenkin siinä, että ehdotuksen mukaan ei enää sitouduttaisi niiden oppiin vaan ”peruskäsitykseen”.

Kirkkolaista päätettiin säätyvaltiopäivillä. Aatelisto, porvaristo ja talonpojat olivat valmiit hyväksymään komitean ehdotuksen. Papiston piirisä ehdotus kuitenkin herätti laajaa vastustusta. ”Peruskäsitystä” pidettiin niin epämääräisenä sanana, että sen katsottiin riistävän kirkolta tunnustuksen.

Lopullinen hyväksytyt ehdotus

Koska Schaumanin komitean ehdotus ei sellaisenaan voinut tulla hyväksytyksi, tarvittiin vielä muokattu ehdotus. Tätä varten 1866 asetettiin uusi komitea. Siinä herännäispastori C. G. von Essen laati sanamuodon, josta tuli kirkkolain ensimmäinen pykälä: *”Suomen evankelis-luterilainen kirkko tunnustaa sitä kristillistä uskoa, joka perustuen Jumalan pyhään sanaan, Vanhan ja Uuden Testamentin profetallisiin ja apostolisiin kirjoihin, on lausuttu julki vanhimman kirkon kolmessa pääuskontunnustuksessa sekä muuttamattomassa Augsburgin tunnustuksessa, ynnä muissa luterilaisen kirkon niin sanottuun Sovintokirjaan otetuissa tunnustuskirjoissa, ja pitää tunnustuksen korkeimpana lakina sitä näissä tunnustuskirjoissa selvästi lausuttua järkähtämätöntä totuutta, että Jumalan pyhä sana on ainoa ohje, jonka mukaan kaikkea oppia kirkossa on tutkittava ja arvosteltava.”*

Sanamuoto näyttää paremmalta kuin aiemmin esitetty pitäytyminen perusmääräyksiin. Kuitenkaan pykälä tarkoitus ei ole sitoa kirkkoa luterilai-

seen oppiin. Jos näin olisi ollut tarkoitus, mitään muutosta tunnustuspykälään ei olisi tarvittu.

C. G. von Essen aivan tietoisesti tahtoi etäännyttää tunnustuksen sitovuudesta. Hän kuvasi sanamuodon tarkoitusta mm. näin: ”se asettaa vakaamman turvan tunnustuspakkoa vastaan ja vakaamman tuen tutkintovapaudelle, kun julistaa tunnustuksen ’korkeimmaksi laiksi’ sen totuuden, että raamattu on yli tunnustusten k a i k k i a määräyksiä. Tunnustus ei siis tässä ole ehdottomasti ja auttamattomasti sidottu ’perusmääräyksiinkään’ tunnustuskirjoissa. Näissä kirjoissa selkeästi lausuttu uskonsääntöhän voipi tämän sanamuodon johdosta tulla tieteellisen tutkinnon alaiseksi ja jos raamatusta voin näyttää perustuksen poikkeavaan uskomieneeni niin saan edelleen nauttia oikeuttani käydä hyvänä luterilaisena, kun olen ’tunnustuksen korkeimman lain’ suojassa.” (Pietilä, A. Taistelu apostolisesta uskontunnustuksesta. Helsinki. 1912. , s. 35-36) Näillä sanoillaan C. G. von Essen selkeästi asettuu vastustamaan sellaista kantaa, että luterilaisen tunnustuksen oppi on Raamatusta otettu ja siksi siihen voi ja tulee sitoutua.

Näin siis tarkoituksensa mukaan kirkkolain muutos 1869/1870 merkitsee suurta muutosta aiemman kirkkolain sisältöön ja tarkoitukseen. Ennen pitäydettiin luterilaiseen oppiin. Uusi tunnustuspykälä merkitsi opillisen vapauden sallimista kahdessa mielessä. Ensiksi se vakiinnutti jo vallinneen sekaoppisen käytännön. Toiseksi se loi pohjaa monien oppien sallimiselle tulevaisuutta ajatellen.

Kimmo Närhi

jatkuu....

Kristus on antanut saarnaviran omiensa hyödyksi ja autuudeksi

Apostoli Paavalin kirjeestä efesolaisille luemme: *“Hän (Kristus) astui ylös korkeuteen, hän otti vankeja saaliikseen, hän antoi lahjoja ihmisille.”* Ja hän antoi muutamia apostoleiksi, toiset profetoiksi, toiset evankelisoiksi, toiset paimeniksi ja opettajiksi.” (Ef. 4:8,11) Tästä Jumalan sanan kohdasta voimme tehdä kaksi johtopäätöstä. Ensimmäinen johtopäätös on, että itse Vapahtaja Kristus on asettanut apostolinviran ja siinä yhteydessä myös Uuden liiton saarnaviran. Toiseksi tämä asia on nimenomaan seurakunnalle annettu lahja, jota se saa ja sen tulee käyttää oikeassa järjestyksessä.

Luterilainen tunnustus lausuu tähän raamatunkohtaan vedoten: *“On välttämätöntä, että seurakunta säilyttää oikeuden kutsua, valita ja vihkiä viran hoitajia. Tämä oikeus on nimenomaan seurakunnalle annettu lahja, jota mikään inhimillinen auktoriteetti ei voi siltä riistää.”* (Paavin valta ja johtoasema, 67) Tämä virka on yksi niistä välikappaleista, joiden kautta Kristus rakentaa seurakuntaansa. Tähän liittyy kaksi puolta: uskovien lauman laajentaminen ja olemassa olevan seurakunnan varjeleminen ja vahvistaminen.

1. Kristus on saarnaviran keskuhenkilö

Jo ennen Vapahtajan maailmaan tulemistä oli olemassa saarnavirka, Van-

han liiton saarnavirka. Sen haltijat toimittivat Jumalan säätämiä uhreja ja muita Vanhan liiton aikaisen seremonialain säädöksiä, oli hyvin tarpeellista. Niiden välityksellä Jumala ilmoitti tulevasta Vapahtajasta. Joka uskoi häntä koskevan syntien anteeksiantamuksen sanan, eli Jumalan armosta ja peri taivaan. Tämä toteutui sen tähden, että Vanhan liiton lupaukset kertoivat Vapahtajasta, joka oli tuleva sovittamaan koko maailman syntivelan.

Näin Kristus oli myös Vanhan liiton saarnaviran keskushenkilö. Siitä, että hän oli tuleva kaitsemaan lampaaitaan, antoi Jumala tiedon Hes. 34:11,23:ssa: *“Näin sanoo Herra, Herra: Katso, minä itse etsin lampaani ja pidän niistä huolen. — — — Ja minä herätän heille yhden paimenen heitä kaitsemaan, palvelijani Daavidin; hän on kaitseva heitä ja oleva heidän paimenensa.”* Vapahtaja lupausten välityksellä kaitsi omiaan Vanhan liiton aikana. Kun hän tuli maailmaan, ennustukset täyttyivät.

Nimenomaan myös mainittu Hesekielin ennustus täyttyi Vapahtajan opeutuksessa ja teoissa. Hän sanoi: *“Minä olen se hyvä paimen. Hyvä paimen antaa henkensä lammasten edestä. — — — Minä olen se hyvä paimen, ja minä tunnen omani, ja minun omani tuntevat minut.”* (Joh. 10:11,14) Kristuksen

opetus ja saarna sekä hänen antamansa uhri täyttivät Vanhan liiton esikuvat.

Vapahtajan maanpäällisen elämän aikaisessa työssä sielujen autuudeksi toteutui hänen virkansa kolme osa-alueetta. Ensinnäkin hän on kuningas, jolla on valtakunta. Miika 2:13:ssa lumme: *“Heidän kuninkaansa käy heidän edellään, ja Herra heitä johdattaa.”* Jeesus julisti kuninkaana Jumalan valtakunnan evankeliumia: *“Minun tulee muillekin kaupungeille julistaa Jumalan valtakunnan evankeliumia, sillä sitä varten minä olen lähetetty.”* (Luuk. 4:43) Tämä tarkoitti syntien anteeksiantamuksen julistamista, johon uskoen uskova on Jumalan valtakunnan jäsen ja perii taivaan autuuden.

Toiseksi Vapahtaja profeettana opetti Jumalan sanaa. Julkisen toimintansa alussa hän lausui: *“Herran Henki on minun päälläni, sillä hän on voidellut minut julistamaan evankeliumia köyhille; hän on lähettänyt minut saarnaamaan vangituille vapautusta ja sokeille näkönsä saamista, päästämään sorretut vapauteen, saarnaamaan Herran otollista vuotta.”* (Luuk. 4:18,19) Profeettana hän myös usein selitti juutalaisille jonkin Vanhan testamentin kohdan oikean merkityksen ja näin ohjasi heitä omavanhurskauden tieltä katumukseen ja uskoon.

Kolmanneksi Vapahtaja ylimmäisenä pappina täytti ennustukset ja uhrasi itsensä syntien sovituksi. Hänestä sanotaan: *“Senkaltainen ylimmäinen pappi meille sopikin: pyhä, viaton, tahraton, syntisistä erotettu ja taivaita korkeammaksi tullut, jonka ei joka päivä ole tarvis, niinkuin ylimmäisten pappien, ensiksi uhrata omien syntiensä edestä ja sitten kansan; sillä*

tämän hän teki kerta kaikkiaan, uhratessaan itsensä.” (Hebr. 7:26,27)

2. Kristus perusti apostolinviran ja Uuden liiton saarnaviran kootakseen laumansa

Niin kuin Vapahtaja oli Vanhan liiton viran, niin hän on myös Uuden liiton viran keskushenkilö. Vapahtaja kutsui apostolit virkaansa. Ylösnousemuksensa jälkeen hän sanoi apostoleilleen: *“Niin kuin Isä on lähettänyt minut, niin lähetän minäkin teidät.”* *Ja tämän sanottuaan hän puhalsi heidän päällensä ja sanoi heille: “Ottakaa Pyhä Henki. Joiden synnit te anteeksi annatte, niille ne ovat anteeksi annettu; joiden synnit te pidätte, niille ne ovat pidätetyt.”* (Joh. 20:21-23) Apostolin viran välityksellä Pyhä Henki saarnaa syntien anteeksiantamusta. Tämän saarnan apuna tulee olla lain saarnan, joka osoittaa synnin kadottavuuden ja näin tuo esiin anteeksiantamuksen tarpeen.

Syntien anteeksiantamuksen saarnaan kiteytyvät kaikki yllä mainitut kolme Kristuksen viran puolta: syntien anteeksiantamuksen myötä uskova kuuluu Kristuksen valtakuntaan eli on hänen kuninkuutensa alainen. Syntien anteeksiantamus oli ydinkohta myös Vapahtajan toimessa profeettana. Syntien anteeksiantamuksen Kristus hankki ylimmäisenä pappina uhratessaan itsensä koko maailman syntien sovituksi.

Vapahtaja lähetti apostolinsa myös laaja-alaisesti julistamaan sanaa ja hoitamaan seurakuntia: *“Minulle on annettu kaikki valta taivaassa ja maan päällä. Menkää siis ja tehkää kaikki*

kansat minun opetuslapsikseni, kastamalla heitä Isän ja Pojan ja Pyhän Hengen nimeen ja opettamalla heitä pitämään kaikki, mitä minä olen käskennyt teidän pitää. Ja katso, minä olen teidän kanssanne joka päivä maailman loppuun asti.” (Matt. 28:18-20)

Kun Vapahtaja on omiensa kanssa maailman loppuun asti, hän tarkoittaa sitä, että apostolisen saarnan ja opetuksen myötä hän varjelee uskovansa viimeiseen päivään saakka. Näin tapahtuu tänäkin päivänä, kauan apostolien elinajan jälkeen. Samalla kun hän kutsui apostolit virkaansa, hän myös perusti Uuden liiton saarnaviran. Tästä on osoituksena muun muassa se, että apostoli Pietari lausuu jo omana aikanaan kutsutuille muille paimenille: *“Vanhimpia teidän joukossanne minä siis kehoitan, minä, joka myös olen vanhin.”* (1 Piet. 5:1) Näin Vapahtaja itse hoitaa seurakuntaansa apostolinviran ja sille rakentuvan Uuden liiton saarnaviran välityksellä.

3. Seurakunnan oikeudesta valita ja vihkiä virkaan sananpalvelijoita

Olemme yllä huomanneet tiivistystyesti sanoen seuraavat asiat: ensiksi Kristus vaikutti esikuvan ja syntien anteeksiantamuksen lupauksen myötä Vanhan liiton virassa sekä kutsui itse apostolit. Toiseksi hän itse täytti ennustukset ylimmäisestä papista ja sovitti koko maailman synnit. Kolmanneksi hänen evankeliuminsa saarnan tulee kuulua julkisesti Uuden liiton aikana ensin apostolien ja sitten muiden pastorien opetuksessa. Neljänneksi kaiken tämän tarkoitus on seurakunnan kokoaminen ja varjeleminen.

Nyt siirrymme tarkastelemaan erityisesti seurakunnan osuutta ja valtaa saarnaviran järjestämisessä. Ensiksi on syytä huomata, että Kristuksen antama hengellinen valta on uskovilla, siis seurakunnalla. Apostoli Pietari kirjoitti: *“Te olette “valittu suku, kuninkaallinen papisto, pyhä heimo, omaisuuskansa, julistaaksenne sen jaloja tekoja, joka on pimeydestä kutsunut teidät ihmeelliseen valkeuteensa.”* (1 Piet. 2:9)

Jokainen uskova siis kuuluu pyhään papistoon. Luther opetti: *“Uuden Testamentin mukaan papiksi ei tulla, vaan synnyttään, eikä papiksi vihitä vaan luodaan. Eikä tämä syntyminen ole lihallista vaan hengellistä. Se on syntymistä vedestä ja Hengestä uudestisyntymisen pesussa. Sanalla sanoen kaikki kristityt ovat pappeja, ja kaikki papit kristittyjä.”* (Kirkon sananpalvelijoiden asettamisesta, s. 26)

Tämä kristittyjen yleinen pappeus tarkoittaa ensinnäkin sitä, että kukin uskova on yksityisessä elämässään kutsuttu antamaan todistuksen Vapahtajasta. Myös tässä toteutuu Jumalan valtakunnan evankeliumin levittäminen.

Aiheemme mukaan keskitymme tällä kertaa kuitenkin siihen, millainen on seurakunnan oikeus pastoria kutsuttaessa. Kuten alussa huomasimme, luterilainen tunnustus opettaa, että seurakunnalla on Jumalalta saatu oikeus kutsua ja vihkiä virkaan sananpalvelijoita ja että tätä oikeutta ei mikään inhimillinen mahti voi viedä pois.

Uuden liiton aikana ei ole Vanhan liiton tapaan sukuun perustuvaa pappeutta. Vapahtaja ei myöskään enää kutsu suoraan pastoreita niin kuin hän

kutsui apostolit. Uudessa liitossa seurakunta kutsuu itselleen pastorin.

Seurakunnan osuus valinnan suorittamisessa käy ilmi mm. Apt. 14:23:ssa: *“Kun he olivat valinneet heille vanhimmat jokaisessa seurakunnassa, niin he rukoillen ja paastoten jättivät heidät Herran haltuun, johon he nyt uskoivat.”* Tässä kerrotaan kolmen lähetystyön tuloksena syntyneen seurakunnan pastorin valinnasta. Valitsemisessa käytetään käden kohottamista koskevaa verbiä, joka osoittaa, että seurakunta on äänestysellä valinnut itselleen vanhimmat. Tämä tapahtui yhteistyössä apostolien ja muiden lähetystyöntekijöiden kanssa.

Seurakunnan antama kutsu ja sille perustuva saarnavirkaan tuleminen on Jumalan kutsu. Näin virkaan tulleen on Jumala asettanut virkaan. Efeson vanhimista ja piispoista lausutaan: *“Ottakaa siis itsestänne vaari ja kaikesta laumasta, johon Pyhä Henki on teidät pannut kaitsijoiksi, paimentamaan Herran seurakuntaa, jonka hän omalla verellänsä on itselleen ansainnut.”* (Apt. 20:28)

Tunnustuskirjat lausuvat seurakunnan oikeudesta: *“Tämän vahvistaa vihdoin myös Pietarin sana: “Te olette kuninkaallinen papisto.”* Nämä sanat koskevat tosi kirkkoa, Koska pappeus kuuluu yksin sille, sille kuuluu var-

masti myös oikeus valita ja vihkiä virkaan palvelusviran hoitajia.” (Paavin valta ja johtoasema 69)

Valitessaan ja vihkiessään virkaan pastorin seurakunta ottaa vastaan kaitsijan ja on siis saarnaviran kaitsennan kohteena. Toisaalta ulospäin suuntautuvassa työssä seurakunnan jäsenet toteuttavat yleistä pappettaan paitsi siten, että antavat omakohtaisen todistuksen Vapahtajasta myös kutsumalla pastorin joko kokonaan tai osaltaan tätä työtä varten. Seurakunnan toiminta, vaikkapa aivan tavallinen jumalanpalvelus on sekä sitä varten, että seurakuntalaiset saavat ravintoa sielulle että ulospäin annettavaa todistusta varten. Apostoli lausui Herran pyhän ehtoollisen nauttimiseen liittyen myös: *”Niin usein kuin te syötte tätä leipää ja juotte tämän maljan, te julistatte Herran kuolemaa, siihen asti kuin hän tulee.”* (1 Kor. 11:26)

Pastoreiden valinta ja virkaanvihkimys seurakunnan valinnan perusteella oli hyvin pitkään käytäntönä kirkossa. Tunnustuskirjat lausuvat tästä: *”Sen todistaa vielä kirkon yleinen tapakin. Kansahan ennen valitsi kirkkoherrat ja piispat. Sitten tuli paikalle joku piispa, oman tai naapuriseurakunnan piispa, joka kätten päällepanemisella vahvasti valitun miehen virkaan. Vihkimys ei muuta ollutkaan kuin juuri tällainen hyväksyminen.”* (Paavin valta ja johtoasema 70)

Näin seurakunnalla on oikeus järjestää keskuuteensa saarnavirka. Normaaleissa oloissa se toimii virkaan vihkimyksessä ja asettamisessa yhteistyössä jo virassa olevien pastorien ja sisarseurakuntien kanssa.

4. Kuinka suuresta asiasta on kysymys?

Vapahtaja on hankkinut syntien anteeksiantamisen kaikille ihmisille. Hän itse opetti tätä asiaa kaiken keskuksena ja samoin lähetti apostolinsa maailmaan saarnaamaan syntien anteeksiantamista. Tämä saarna ja Kristuksen säätämät sakramentit tulevat osaksemme siten, että seurakunnassa evankeliumin sana puhtaasti saarnataan ja sakramentit toimitetaan Kristuksen asetuksen mukaan.

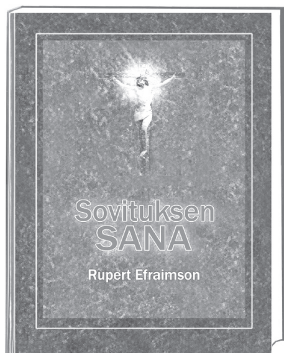
Tämän toteutuminen on koko seurakunnan asia kahdessa mielessä. Ensiksi näiden välikappaleiden kautta kukin saa ruokaosansa ajallaan. Toiseksi on seurakunnan asia, että tämä saarna ja sakramenttien toimittaminen, sikäli kuin meistä riippuu, jatkuu ja laajenee. Julkista armonvälineiden käyttöä varten Jumala itse on säätänyt saarnaviran. Tämän viran järjestäminen ja ylläpitäminen on seurakunnan tehtävä ja siihen osallistuminen oikeaa yleisen pappuden toimintaa, siis todistuksen antamista Kristuksesta.

Samalla, kun voimme kuvata saarnaviran ylläpidon meille annetuksi tehtäväksi, muistamme kuitenkin Jumalan sanaa: *”Kristus antoi lahjoja ihmisille.”* Ja hän antoi muutamat apostoleiksi, toiset profeetoiksi, toiset evankelistoiksi, toiset paimeniksi ja opettajiksi.” Näiden lahjojen myötä saamme ravinnon, jota oma sielumme tarvitsee ja saamme olla osaltamme mukana siinä itsensä Vapahtajan työssä, joka koituu evankeliumin säilymiseksi ja levittämiseksi.

Kimmo Närhi,

Lahti 22.4. ja Jyväskylä 24.4.2010

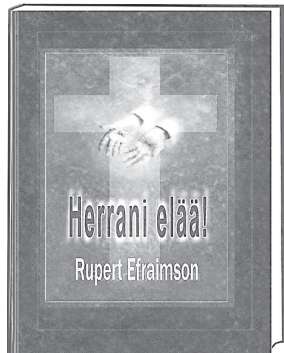
ovh 20,-

Sovituksen Sana

Rupert Efraimsonin saarnat ja hartaudet on julkaistu v. 1959 – 2004 Luterilainen-lehdessä. Efraimsonin puheissa ja teksteissä kuuluu selkeä, rohkaiseva ja uskoa vahvistava Jumalan sanan opetus, jolle on tunnusomaista luottamus Jumalan armoon Vapahtajassa Jeesuksessa, armahdetun ilo, halu kertoa Vapahtajasta toisillekin “ettei keltään saisi peittyä, miks’ Karitsa on kuollut ristillä”.

ovh 20,-

Herrani elää!

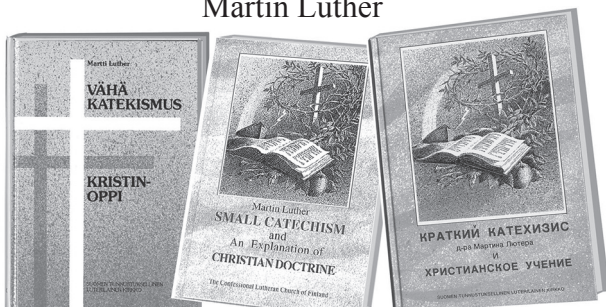
Rupert Efraimsonin lyhyemmistä hartaus-, opetus- ja ajan-kohtaiskirjoituksista sekä runoista julkaistu kirja, *Herrani elää!*

Toivomme, että nämä kirjat voisi saattaa etsiviä uskoon ja vahvistaa kristityitä Jumalan sanan tuntemisessa ja armon ilossa Vapahtajassamme Jeesuksessa. Kristus on totisesti ylösnoussut ja Hän on uskonut meille sovituksen sanan.

VÄHÄ KATEKISMUS

ja sen laaja selitys, *Kristinoppi*, 295 sivua

Martin Luther

Lutherin Vähä katekismus ja siihen liittyvä Kristinoppi on tärkeä perusteos tunnustuksellisesta luterilaisesta opista kiinnostuneille. Se antaa kattavan esityksen siitä, mitä uskomme Raamatun mukaan. Se paitsi vastaa moniin ihmisillä mahdollisesti olleisiin kysymyksiin, se vastaa myös sellaisiin kysymyksiin, joita ihmiset eivät osaa tehdä ja jotka kuitenkin ovat heille tärkeitä.

Kirja on julkaistu eri kielisinä. Kirjan hinta on 12 euroa kielestä riippumatta.

"Rauha teille" SAARNAKIRJA

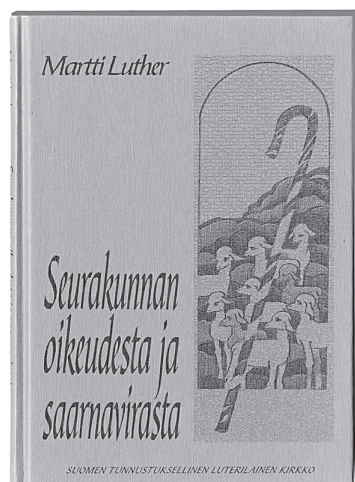
Kirjan jokaisen osan ovh 15,-

Markku Särelän saarnakirjan neljän kirjan sarja on nyt valmis. Hänen runsas pari vuotta kestänyt kirjoitus- ja kokoamistyönsä on nyt tullut päätökseen. Kirjat voi hankkia kirjakauppojen kautta tai seurakunnan kirjamyynnin kautta. Kaikki kirjat ovat myös verkkokirjoina ilmaiseksi luettavina osoitteessa: www.luterilainen.com. Sieltä voi tilata kirjat myös postilähetyksenä.

Seurakunnan oikeudesta ja saarnavirasta

Mitä uskovat voivat tehdä, kun enemmistökirKKo on luopunut Jumalan puhtaasta sanasta? Tässä kirjassa *Luther* vastaa tähän kysymykseen ja tuo mestarillisella tavalla esille uskovien Raamattuun perustuvat oikeudet. Ajankoh-taista, puhuttelevaa asiaa. Kansi ja kuva Kimmo Pälikkö. Käännös ja esi-puhe Markku Särelä. Kovakantinen, 48s.

Kirjan hinta on 6,-

Lasten raamattuleiri

SIITAMAJALLA,
Orivedellä
ti 15.- su 20.6.2010

Leiri on tarkoitettu kouluikäisille, mutta sitä nuoremmatkin ovat tervetulleita oman huoltajan kanssa.

Leirillä opimme raamatunkertomuksia. Ohjaajien tunnilla aiheena on *profeetta Daniel*. Pastorit ja teologian opiskelijat opettavat meidät pastorintunneilla ja hartauksissa. Leirillä opettelemme myös lauluja ja virsiä. Leirillä puuhataan myös muuta kivaa: uidaan ja saunotaan, sadepäivinä askarrellaankin. On luontopolku ja leikkimieliset urheilukilpailut. Illalla istutaan nuotiolla ja paistetaan tikkupullia ja makkaroita.

Ota ystäväsikin mukaan!

Ilmoittaudu 31.5. mennessä pastori Kimmo Närhille,
Rajakatu 7, 15100 Lahti, puh. 03-7823097, 040-7567659,

Sähköposti: kimmo.narhi@luterilainen.com

Tarkempi leiriohjelma julkaistaan internetissä:

www.luterilainen.com.

Poisnukkunut

Jumala on armoissaan kutsunut tämän elämän vaivoista luoksensa Tatu Heikki Lahden 88 vuoden iässä. *“Me tiedämme, että vaikka tämä meidän maallinen majamme hajotetaankin maahan, meillä on asumus Jumalalta, iankaikkinen maja taivaassa, joka ei ole käsin tehty.”* (2 Kor. 5:1)

Seurakuntien toimintaa

Helsinki, Fabianinkatu 13 A 1: *Jumalanpalvelukset* sunnuntaisin klo 11. HPE 30.5. *Pyhäkoulu* su 2.5., 16.5. ja 30.5. klo 10.15-10.45. *Raamattutunnit* roomalaiskirjeestä jatkuvat syksyllä torstaisin klo 18.

Turku, Vähä-Hämeenkatu 12: *Helatorstain juhla* to 13.5. alkaen jumalanpalveluksella klo 11.

Lahti, Rajakatu 7: *Jumalanpalvelukset* sunnuntaisin klo 10. HPE 9.5. *Seurakuntailtapäivä* ke 5.5 klo 15. *Kristinopin peruskohtia* ti 25.5. klo 15, HUOM! muuttunut aika. *Pyhäkoulu* torstaisin klo 17 27.5. asti.

Kuusankoski, Kettumäentie 2: *Jumalanpalvelus* su 23.5. (HPE)

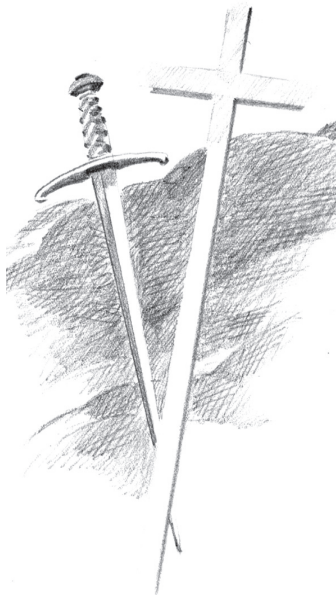
Siitamaaja: *Jumalanpalvelus* su 16.5. (HPE)(KN) ja 30.5.(MS), 36.6. (KN), 20.6 HPE klo 10, lastenleirin päätös-*jumalanpalvelus* klo 11 ja la 26.6. (konfirmaatio, HPE) klo 11.

Hämeenlinna, Saaristenkatu 22: *Jumalanpalvelus* su 9.5. (HPE) klo 14.

Pori, Gallen-Kallelankatu 12: *Jumalanpalvelus* ke 26.5. klo 18 (HPE).

Kokkola: *Jumalanpalvelus* (HPE) to 20.5. klo 18.

Vaasa: *Jumalanpalvelus* (HPE) pe 21.5. klo 19.

Kontio lahti/Pyhäselkä/Liperi: *Jumalanpalvelus* (HPE) to 27.5. klo 18, HUOM! muuttunut aika.

Leirejä Oriveden Siitamajalla:
Nuorten päivät ja esirippikoulu
14.-16.5.

Lasten raamattuleiri 15.-20.6.

Rippikoulu 13.-26.6.

Konfirmaatio 26.6. klo 11.

Aikuisten raamattuleiri 6.-11.7.

Yhteystiedot:

Pastori Kimmo Närhi,
Rajakatu 7, 15100 Lahti,
puh. 03-7823097, 040-7567659,
Sähköposti:
kimmo.narhi@luterilainen.com
STLK:n verkkosivut:

www.luterilainen.com

Sisällys:

Rukouksen kuulemisesta ja häiden riemusta, Martti Luther.....	114
Jumalan sana on seurakunnan oikeuksien tae, KN.....	115
Avoliitto – Jumalan siunaama elämänmuoto, KN.....	117
Penseydestä iankaikkiseen ylistykseen, MB.....	120
Veljenä kanssamme — Jumalan oikealla puolella, RE.....	123
Kristitty elämän koetuksissa, AAW, 75.vuotta sitten.....	124
Kansankirkko menettää mainettansa, MS.....	127
Kevään valossa, Pisara.....	128
Luterilainen Lastenosasto, TM.....	129
Tunnustuspykälän muutos 1870 – tilaa tunnustukselle vai sekaoppisuuden voitto? KN.....	137
Kristus on antanut saarnaviran omiensa hyödyksi ja autuudeksi, KN.....	143
Ilmoituksia ja toimintatietoja.....	148-151

Kansi: "Silloin heidän silmänsä aukenivat" (Luuk. 24:31) Kimmo Pälikkö

Seurakuntien tilinumeroita: Tampere: 570002-240523. Helsinki: 127030-18973.

Luterilainen -lehti : 800017-303309

Kirkkokunta: 1) 220518-21559. Pyydetään merkitsemään viitenumerot seuraavasti: kotimaan työ 70302, ulkolähetys 75006, opintorahasto 75103, lahjoitukset Luterilaiselle 54108. 2) Tilit/ kirjamyynti 800018-1477085.

Luterilainen-lehti ilmestyy kerran kuussa, kolme kaksoisnumeroa.

Julkaisija: Suomen Tunnustuksellinen Luterilainen Kirkko.

Tilaushinta 2010: Kotimaassa 25 e vuosikerta, ulkomaille 35 e

**Toimitus: Päätoimittaja: Kimmo Närhi, Rajak. 7, 15100 Lahti,
puh. 03 -7823097, 040-756 7659, fax 03-734 2484.**

Sähköposti: kimmo.narhi@luterilainen.com

Avustajia: Tuula Matikainen (Vesa), Kimmo Pälikkö (taitto, kuvat)

Tilaukset, maksut, osoitteenmuutokset yms. os.:

Luterilainen c/o Leena Särelä, Ullanmäentie 11 A 11, 02750 Espoo,

Sähköposti: leena.sarela@luukku.com

Luterilainen-lehden pankkitilin numero: 800017-303309.

Kirkon internet-sivut: www.luterilainen.com